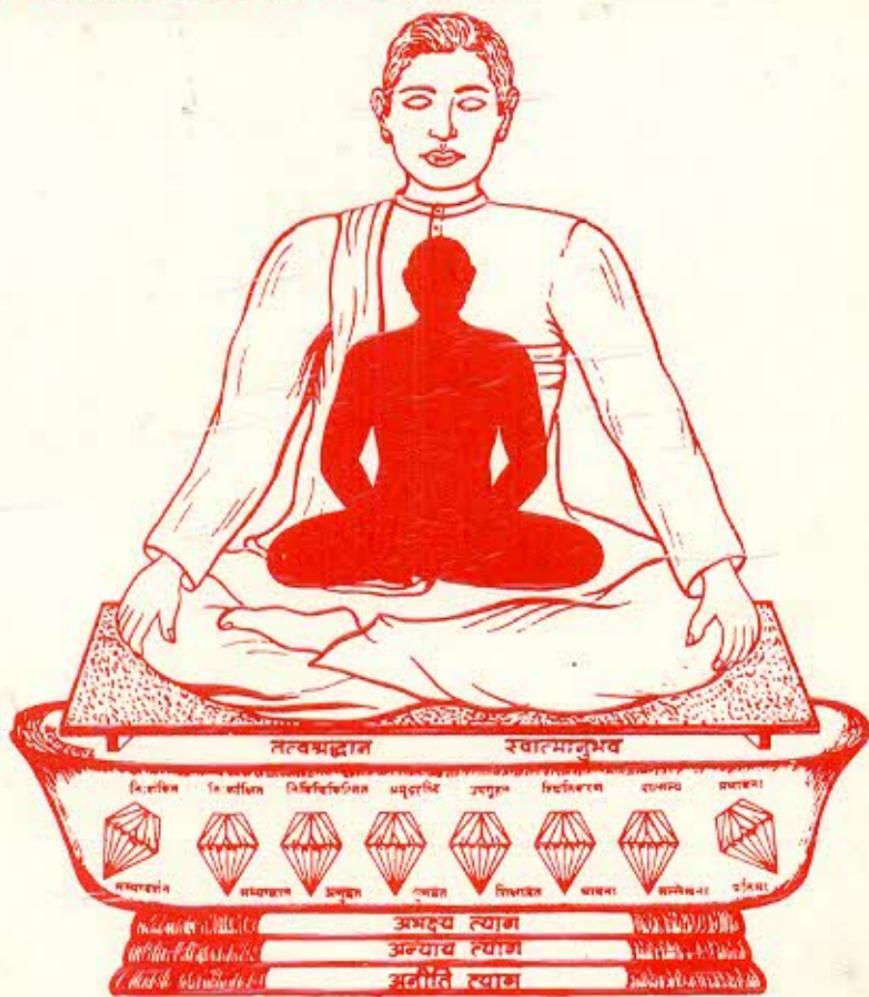

ಶ್ರೀ ಅಮಿತಗತಿ ಆಚಾರ್ಯರ್ ದೇವ ವಿರಚಿತ

ನರಾವರಣಯಿಕ ಘರ ರ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ದಿಗಂಬರ ಜೈನ ಟ್ರಸ್ಟ್ - ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಅಮಿತಗತಿ ಆಚಾರ್ಯರ್ವದೇವ ವಿರಚಿತ
ಸಾರ್ಥಕ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಂಪಾದಕರು :

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಿದ್ರಾಂತಿಕ ಮಾನೋಕಚಂದ ದೋತ್ತಿ

ಅನುವಾದ :

ಸೌ. ಧವಲಶ್ರೀ ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬ ಪಾಟೀಲ, ಬೆಳಗಾವಿ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ದಿಗಂಬರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪ್ರಸ್ತುತಿ - ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆ,
 ಚೆಂಗಳೂಡು.

ಪ್ರಥಮಾವೃತ್ತಿ : ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು
 ದ್ವಿತೀಯಾವೃತ್ತಿ : ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು
 ತೃತೀಯಾವೃತ್ತಿ : ೨೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು
 ವಿಜಯ ದರಮಿ
 ದಿ. ೨೬-೧೦-೧೯೭೦

ಚೆಲೆ : ಬಹು ರೂಪಾಯಿ

ದೊರಕುವ ಸ್ಥಳ :

ದಿಗಂಬರ ಚೈನ ಟ್ರಸ್ಟ್ - ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆ,
೧೪೧, ರಂಗನಾಥಿ ಗುಡಿ ಬೀದಿ - ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಜಿ. ಬಬೇಡಿ, 'ಮಾತಾಪಿತಾ ಸದಸ'
 ೪೫೮, ಎಸ್.ಆರ್.ಎಮ್. ರೋಡ, ಬೆಳಗಾವಿ - ೧.
 ಪ್ರೋನ : ೪೫೮೬೬೬.

ಮುದ್ರಕರು :

ಮಾಲಗತ್ತಿ ಅಭಸೆಟ್ ಪ್ರಿಂಟಸ್
 ಸದಾರ್ಥನಗರ, ಬೆಳಗಾವಿ.
 ಪ್ರೋನ : ೪೫೭೬೬೬.

ಪ್ರಕಾಶಕ್ಷೇತ್ರ

ಶ್ರೀ ಅಮಿತಗತಿ ಆಚಾರ್ಯರೇವ ಏರಿತತ ಈ ಸಾಮಾಂಯಿಕ ಪಾಠಪೆಂಬ
 ಮಹತ್ವಪೂರ್ವಿಕಾದ ಕೃತಿಯ ಮೂರನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರ ತರಲು
 ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೈನ
 ಶಾಖಾನು ಅವರ್ತವಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮನ ಪೂದಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಯಂ
 ಆಚಾರ್ಯರೇವರು ಸಾಮಾಂಯಿಕವೆಂದರೇನು? ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು?
 ನಿಜವಾದ ಸಾಮಾಂಯಿಕವು ಯಾರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಸಾಮಾಂಯಿಕ
 ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜೈವದ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಉದ್ದಲತೆ, ಭಗವತರ ಪುರಿತು
 ಅವನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಯಥಾರ್ಥ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಂಯಿಕದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಂತವಾಗುವ
 ಘಳದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಸುಂದರವಾಗಿ ಏವೇಳನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವನ್ನು
 ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜ ಮಾನೇಕಚಂಡ ದೋತೀಯವರು ಗುಜರಾತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಗಿ
 ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಸೌ. ಧವಲಶ್ರೀ ಆಶ್ವಾಸಾಪೇಬ
 ಪಾಟೀಲ್ ಇವರು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ಹಿಂದಿನ ವರದು ಆವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರೇವರು ರಹಸೆನ್ನು ಮಾಡಿದ
 ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಇಟ್ಟು ಉಳಿದ ಅನ್ನಯಾರ್ಥ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ
 ಏವೇಳನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು
 ಪರಿಸುವಾಗ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯರೇವರು ಹೇಳಬಿಯಿಸಿದ
 ಭಾವ ಹೊಂದಿಯಾಗುವುದು ಕಲಿಣಿಪ್ಪಾ, ಅಸಾಧ್ಯಸಮವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದು
 ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮಹಾಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ
 ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸುಕಾರ್ಯದ ಮನು ಶ್ರೀಮಾನ್. ಎಂ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲರವರೇ
 ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ
 ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಸಿದ್ದರೂ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಪ್ಪು ನಮಗೆ
 ಲಾಭವಾಗಲಿಯೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಕಿರು ಕೃತಿಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಾಲಗತ್ತಿ
 ಪ್ರಸ್ತಿನ ಮಾಲೀಕರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೂ
 ಹಾದಿಕ ಮಧ್ಯಾರಹಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಜಿ. ಭಂಡಾರಿ
 ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ದಿಗಂಬರ ಚೈನ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಳೂರು.

ನಮ್ಮ ಮಾತೃ

ಜ್ಯೇಂದ್ರಪರೀಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಂಯಿಕದ ಮಾತನ್ಯಂತೂ ಪ್ರತಿಂದೊಂದು
ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲಾಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದರಿ ಸಾಮಾಂಯಿಕ
ಪಾಠವಂಬಿ ಶ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಹುಶಃ ಶ್ರೀ ಅಮಿತಗತಿ ಅಚಾರ್ಯರೇ ವರೇ
ರಚಿಸಿದಾರೆಂಬುದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ.

ಭಾವಾಧಾರ್ತ - ಆರ್ಥ - ರೌದ್ರ ಧೂನಗಳ ಪರಿಶಾಸ್ವ ಸಮೃದ್ಧಿ ನ
ಂಂದಿರುವ ಪ್ರಯಾಸಿಗಳೇ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಏಕಾದ್ಯಾಸ್ಪಿಡ್ ಪ್ರಯಾಸಿಗಳ ಎಂದರೆ ಇನ್ನೊಂದು
ಅನಂತಾನುಬಂಧ ಕವಾಯ ಚೌಕಡಿಯ ವಿದ್ವಾನತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಾಸ್ವ
ಆರ್ಥ-ರೌದ್ರ ಧೂನಗಳ ತ್ವಾಗವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದು ದರಿಂದ ಏಕಾದ್ಯಾಸ್ಪಿಡ್-
ಗಳಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಾವಿಕ ಸಾಮಾಂತರಿಕವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಅವರಿಗೆ
ಹಾಸ್ಯಾವಿಕ ಸಮೃದ್ಧಾವಹಾಗೂ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ ವಿಚಾರಗಳೂ
ಬಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಂತರಿಕವಂದರೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮಸೂದಸ್ಯ ಪರಿಚಯವನು
ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಂತರಿಕ ಮಾಡುವಂಭಿ ಒಷಣ ಗ್ರಹಣಿದ್ದರೆ
ಸಾಮಾಂತರಿಕದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಉಪನಿಷತ್ತಾದಿಯ ಯುಕ್ತಿನಿರುವ ಮುನಿಯ
ಸಮಾನ ಯತ್ತಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ವಾಪ್ಸಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಸೌ. ಧವಲಶ್ರೀ ಅ. ಪಾಟೀಲ
ಚೆಳಗಾವಿ.

ಶ್ರೀ ಅಮಿತಗತಿ ಆಚಾರ್ಯರ್ವದೇವ ವಿರಚಿತ

ಸಾರ್ವಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾಣಿ

ಮಂಗಲಾಚರಣ - ಓಮೋಕಾರ ಮಂತ್ರ

ಇಮ್ಮೋ ಅರಹಂತಾಣಂ, ಇಮ್ಮೋ ಸಿದ್ಧಾಣಂ,

ಜಮ್ಹೆ ಆಯರಿಯಾಣ

ಇಮ್ಮೋ ಉವರ್ಕ್ಯಾ ಯಾಣಂ

ಇಮ್ಮೋ ಲೋಪ ಸವ್ಯಸಾಹಿಣಿ

ಅರ್ಥ :- ಅರವಂತರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ ಮತ್ತು ಲೋಕದೋಷಿರುವ ಸರ್ವ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಧಿವ ಸಮ್ಮಾನದ್ವಾರ್ಪಿಣಿ ಬೇವನ ಭಾವನೆಗಳ ಸ್ತರಾವ ಎಲ್ಲ ಬೇವಗಳ ಕುರಿತು ಸದ್ಬೃಹನೆ :

ಸತ್ಯೇಮಮೃತಿಂ ಗುಣೇಮಪ್ರಮೋದಂ,
ಕ್ವಾಂ ಮಂ ಜೀವೇಷು ಕೃಪಾಪರತ್ವಮ್
ಮಾಧ್ಯಾಶ್ಚಭಾವಂ ಏಷರಿತೆವೃತ್ತಿ
ಸದಾ ಮಮಾತ್ಮಾ ವಿದಧಾತು ದೇವ ॥१॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ :- (ದೇವ) ಒಜನೀಂದ್ರದೇವನೆ! (ಮುಮು) ನನ್ನ
 (ಅತ್ಯ) ಅತ್ಯನು (ಸತ್ಯೇಷು) ಪ್ರಾಣ ಮಾತ್ರರಲ್ಲಿ (ಮೃತ್ಯಿ) ನಿಬ್ರಿರ
 ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು (ಗುರೋವು) ಗುರೋ ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು (ಪ್ರಮೋದಂ)
 ಪ್ರಮೋದ ಭಾವವನ್ನು (ಕ್ಷಿಪ್ರೇಷು ಜೀವೇಷು) ದುಃಖಿ ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು
 (ಕ್ರಘಾಪರತ್ಯಂ) ಕರುಣಾಭಾವವನ್ನು ಮತ್ತು (ವಿಪರೀತ ವರ್ತತ್ವ)

ವಿಪರೀತ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಯುಳ್ಳ ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು (ಮಾಡ್ಯಾಸ್ಟ್ ಭಾವಂ) ಮಾಡ್ಯಾಸ್ಟ್ ಭಾವವನ್ನು (ಸದಾ) ನಿರಂತರವು (ವಿಧಧಾತು) ಧಾರಣ ಮಾಡಲಿ.

ವಿಶೇಷಾಭಿಂಬ : ೧. ಸಾಮಾಂಯಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬದನೇ ಗುಣಾಂಶನವುಳ್ಳ ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವದ ಒಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಅದು ಶುಭ ಭಾವವಿದೆ. ಯಾರಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಸಾಮಾಂಯಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

೨. ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವನು ತನ್ನನ್ನು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ-ಗೊಳಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದಾಗ ಆ ಜೀವನು ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪ ಶುಭ ರಾಗವನ್ನು ಅವನು ಧರ್ಮ ಚೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ದೋಷವೆಂದೂ ಬಂಧದ ಕಾರಣವೆಂದೂ ತಿಳಿಯತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಗ್ರಹನ -ಜ್ಞಾನದ ದೃಢತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಶುಭ ರಾಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಶುಭರಾಗದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಧರ್ಮವಿದೆ.

೩. ಮೈತ್ರಿಯ ಅರ್ಥವು ನಿರ್ವೈರ ಬುದ್ಧಿಯಿದೆ. ಈ ಭಾವನೆಯು ತನ್ನ ಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿ ಇದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಈ ಭಾವವಿರುವಾಗ ತನ್ನ ತೀವ್ರ ಕರಾಯವು ದೂರವಾಗುವುದು. ಯಾರ ಸಲುವಾಗಿಯಾದರೂ ಪೈರ ಭಾವವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದು ತನಗೇ ಅಹಿತವಿದೆ. ಒಂದು ಜೀವ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವಕ್ಕೆ ಹಿತ ಅಥವಾ ಅಹಿತ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಜೀವ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವದೊಂದಿಗೆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿರ್ವೈರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈತ್ರಿಯ ಅರ್ಥವು ನಿರ್ವೈರ ಬುದ್ಧಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೪. ಗುಣೀ ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಮೋದ ಭಾವ : ಸಮ್ಯಗ್ರಹನ-ಜ್ಞಾನ-ಖಾರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು ನಿಜವಾದ ಗುಣ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಗ್ರಹನವಿಲ್ಲ ಅವರು ನಿಜವಾದ ಗುಣ ಜನರಲ್ಲ. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿ ಪ್ರರೂಪನೇ ನಿಜವಾಗಿ ಗುಣಯಿದ್ದಾನೆ. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನರೂಪದ ಅಂತರ್ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಗೀ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಗುಣ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಚೀಯರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಣದ ಪ್ರಾಚೀಯರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಭಾವನೆಯು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಣ ಜನರ ಕುರಿತು ಇರುವ ಪ್ರಮೋದ ಭಾವವು ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನ ಗುಣವನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಸುವ ಭಾವವಿದೆ. ಯಾವ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಗ್ರಹನದ ರುಚಿಯಿದೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಗುಣ ಜನರ ಕುರಿತು ಪ್ರಮೋದ ಭಾವವಾಗುವುದು. ಪ್ರಮೋದವು ಸಮ್ಯಕ್ ಗುಣಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ.

೫. ದುಃಖೀ ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು ಕರುಣೆ : ದುಃಖಿದ ಮೂಲ ಕಾರಣವು ಮಿಥಾತ್ವವಿದೆ ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಭಾರಂತಿಯಿದೆ. ಮಿಥಾತ್ವವು ದೂರವಾಗುವವರಿಗೆ ಈ ಜೀವದ ದುಃಖವು ಎಂದೂ ದೂರವಾಗಲಾರದು. ಸುಖಿದ ಮೂಲವು ಸಮ್ಯಗ್ರಹನವಿದೆ. ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವನಿಗೆ ದುಃಖಿ (ಮಿಥಾದೃಷ್ಟಿ) ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು ಯಥಾರ್ಥ ಕರುಣೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕರುಣಾ ಭಾವವನ್ನು ಜೀವನು ತನ್ನ ಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಒರ್ವ ಜೀವನು ಯಾವುದೇ ಪರಜೀವಕ್ಕೆ ಕರುಣೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಭಾವವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅರಹಂತ ಪ್ರಭು ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಭಗವಂತರನ್ನು 'ಕರುಣಾಸಾಗರ' ರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯಿದ್ದು ಅನ್ನ ಜೀವಗಳಿಗೆ ದುಃಖಿ ಕೊಡುವ ಭಾವವು ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯೇ ದುಃಖೀ ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು ಕರುಣೆಯಿದೆ.

೬. ವಿಪರೀತ ವೃತ್ತಿಯಳ್ಳಿ ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಧ್ಯಸ್ಥತೆ : ಯಾರಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧರ್ಥನಾದ ಕುರಿತು ಬದ್ದ ಅರುಚಿಯಿದೆ. ಏಷಾ ದರ್ಶನವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮೃದ್ಧರ್ಥನರೂಪವಾದ ಅತ್ಯಕಲ್ಯಾಣದ ಚೋಧನನ್ನು ಕೇಳಿ ರೊಚ್ಚಿಗೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆ ಜೀವರುಗಳು ವಿಪರೀತ ವೃತ್ತಿಯಳ್ಳಿವರಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥವರು ತೀವ್ರ ರಾಗ-ದ್ವೈಪವ್ಯಾಪಿ ರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ದ್ವೈಷ ಭಾವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದೆ ಮಾಧ್ಯಸ್ಥಭಾವವು ಉಳಿಯಬೇಕಿಂದು ಸಮೃಕ್ತಾದ್ವಿಷಿಯು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.

೭. ಸದಾ : ಈ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಭಾವಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ (ಅತುಭು ಭಾವಗಳು) ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾರದಿರಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಸದಾ ತಬ್ಬವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾವಗಳು ತುಭರಾಗಿವಿದ್ದು ತುಭರಾಗವಂತೂ ವಿಕಾರೀ ಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವತ್ತೂ ಹಾಗೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅವು ದೂರವಾಗಿ ನನಗೆ ತುಧ್ವ ಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾನಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಏಷಾದ್ವಿಷಿಗೆ ತುಭಭಾವವು ದೂರವಾದ ನಂತರ ನಿಯಮದಿಂದ ಅತುಭಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ತುಭಭಾವವು ವಿಕಾರವಿದ್ದು ಅದು ಬದಲಾಗದೆ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ಏಷಾದ್ವಿಷಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ತುಭಭಾವವು ಅಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೂರವಾಗಿ ಅತುಭು ಭಾವವಾಗದೆ ಇರಲಾರದು.

೮. ಪರದಲ್ಲಿ ಈ ಜೀವವು ವಿನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಜೀವವುತಾನು ತನ್ನ ಭಾವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕಿಂಬುದನ್ನು ಇಡರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮೋಕ್ಷರಾಸ್ತ್ರ (ತತ್ತ್ವಧರ್ಮಸೂತ್ರ) ದ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತುಭಾಸ್ತವದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹನ್ನೊಂದನೆ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ‘ಮೃತ್ಯಿ ಪ್ರವೋದ ಕಾರುಣ್ಯ ಮಾಧ್ಯಸ್ಥಾನಿ ಚ ಸತ್ಯಗುಣಾಧಿಕ ಕ್ಷಿಷ್ಟ ಮಾನಾವಿನಯೀಮು’ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ

ಎಂದರೆ ಸತ್ಯ ಗುಣಾಧಿಕ, ಕ್ಷಿಷ್ಟಮಾನ-ದುಃಖ ಮತ್ತು ಅವಿನಯಿ (ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕೃತಿಧಾರಕ-ಮಿಥಾದ್ವಿಷಿ) ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು ಅನುಕ್ರಮ ದಿಂದ ಮೈತ್ರಿ, ಪ್ರಮೋದ, ಕಾರುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಸ್ಥಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕಿಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಮತ್ತು ಅಪ್ಯಾಗನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕಿಂದು ಕೂಡ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

೯. ಸಮೃಕ್ತಾದ್ವಿಷಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಉಪಯೋಗವು ಪರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದು. ಆಗ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅತುಭು ಭಾವಗಳಾಗದಿರಲೆಂದು ಯಾವ ಭಾವಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಶೈಲ್ಕಾಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪರಜೀವಗಳು ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವಿವೆ. ಪರಜೀವಗಳು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆಂದು ಈ ಶೈಲ್ಕಾಕದ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ನ್ಯಾಯ ವಿರುದ್ಧವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ದ್ರವ್ಯವು ಇನ್ನೊಂದು ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನೀ ಜೀವನಿಗೆ ಸರಾಗದ ದಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉಪಯೋಗವು ಪರದ ಕಡೆಗೆ ರೂಪಾಗ ಎಂತಹ ಭಾವನೆಗಳಾಗುತ್ತವೆಂಬುದು ಈ ಶೈಲ್ಕಾಕದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಮೃಕ್ತಾದ್ವಿಷಿ ಜೀವನು ಸ್ವಸಸ್ಯಾಖಿನಾದಾಗ ಅವನು ಮಾಡುವ ಚಿಂತನೆ:

ಶರೀರತಃ ಕತ್ತ್ವಮನಂತಶ್ಚಿಂ,

ವಿಭಿನ್ನಮಾತ್ರಾನಮಾಸ್ತದೋಪಮ್ರಾ।

ಜನೇಂದ್ರ ! ಕೋಪಾದಿವ ಖಿಂಗಯಷ್ಟಿಂ,

ತವ ಪ್ರಸಾದೇನ ಮಮಾಸ್ತ ಶಕ್ತಿ : ಪ್ರಿ

ಅನ್ನಯಾಭಃ :- (ಜನೇಂದ್ರ) ಓ ಜನೇಂದ್ರದೇವನೇ! (ಅನಂತಶಕ್ತಿಂ) ಅನಂತಶಕ್ತಿಯುಕ್ತ (ಅಪಾಸದೋಪಮ್ರಾ) ದೋಪರಹಿತ-ಪರಿಪೂರ್ಣ (ಅತ್ಯಾನಮ್ರಾ) ಅತ್ಯನು (ಕೋಪಾದಿಕ ಖಿಂಗಯಷ್ಟಿಂ)

ಒರೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಖಿಡುದಂತೆ (ಶರೀರತಃ) ಶರೀರದಿಂದ (ಎಭಿನ್ನಮಾ) ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನ (ಕರ್ತೃಮಾ) ಮಾಡುವಂಥ-ಅನುಭವಿಸುವಂಥ (ಶಕ್ತಿಂ) ಶಕ್ತಿ-ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು (ತವ) ತಾವು (ಪ್ರಸಾದೇನ) ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ (ಮಹಿ) ನನಗೆ (ಅಸ್ತು) ಕರುಣೆಸಿರಿ.

ಎತ್ತೇವಾಧರ :- ೧) ಅತ್ಯನು ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪನಿಷದ್ದು ಶರೀರವು ಜಡವಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯಾ ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅವು ಭಿನ್ನವಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನವಿರದೇ ಹೋದರೆ ಎಂದೂ ಭಿನ್ನವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಖಿಡುವ ಒರೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಆದನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯನು ಶರೀರದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅತ್ಯನು ಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಎರಡರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು ಜೀವನಿಸ್ತು ಶರೀರದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಜ್ಞಾನ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮಾಡುವ ಭಾವನೆಯಿದೆ.

೨) ಶರೀರವು ಅನಂತ ಪ್ರದ್ವಲ ಪರಮಾಣುಗಳ ಹಿಂಡವಿದೆ. ಅದು ಅಚ್ಚಿತನವಿದೆ. ಅತ್ಯನು ಅದರಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಜೀವ ಮತ್ತು ಶರೀರಗಳು ಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದವನಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಾರಂಭವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ ಮತ್ತು ಭಾವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಂಯಿಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸಿದರೆ ಅವನು ಜೀವ ಮತ್ತು ಶರೀರವನ್ನು ಭಿನ್ನವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸಿಯೇಇಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಆ ಜೀವನಿಂದ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಂಯಿಕಗಳಾಗಲಾರವು. ಮತ್ತು ಅವನು ಜೀವ ಹಾಗೂ ಶರೀರಗಳ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಲಾರನು. ಶರೀರದ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಜಕಣವು ಸ್ವತಂತ್ರ ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದು ಜೀವ ಕೂಡ ಸ್ವತಂತ್ರ ದ್ರವ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವನು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ರಜಕಣಗಳು ಜೀವದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಒಂದು ರಜಕಣವು ಇನ್ನೊಂದು ರಜಕಣದಲ್ಲಿಯೂ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹೀ ಯಾವ ದ್ರವ್ಯವು ಇನ್ನೊಂದು ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಲಾಭ-ಹಾನಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

೩) ಮಾರ್ಗಸ್ವರ್ಚ ಜೀವರುಗಳನ್ನು ಹೊರತುವಡಿಸಿ ಸಮಸ್ಯ ಸಂಪಾರಿ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಮೂರು ಶರೀರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಾರ್ಮಾಣಿ, ತೈಜಸ ಮತ್ತು ದೈದಾರಿಕ ಎಂಬ ಮೂರು ಶರೀರಗಳಿವೆ. ಲಬ್ಧಧಾರಿ ಮನಿಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಆಹಾರಕ ಶರೀರವಿದೆ. ಈ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶರೀರವೂ ಜೀವನಿಗೆ ಲಾಭ ಅಥವಾ ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಜೀವನಿಂದ ಭಿನ್ನ ದ್ರವ್ಯಗಳೇ ಇವೆ. ಹೀಗೆ ಮೊದಲು ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಜೀವದ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥವು ತನ್ನಡೆಗೆ ಎಂದೂ ತಿರುಗಲಾರದು. ಪರ ಸಂಯೋಗದ ಕಡೆಗೆಯೇ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಭಾವನೆಯು ಜಾಗೃತವಾಗ ಲಾರದು. ಅದ್ದರಿಂದ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದ ಪರಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಯ ತೆಗೆದು ತುದ್ದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ತನ್ನತ್ತನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪರಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಭಾವನೆಯಿದೆ.

೪) ಜೀವನು ಸಮೃದ್ಧಿಶರ್ವನ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವೀತರಾಗಿಯ ಉಪದೇಶವು ನಿಮಿತ್ತವಿದೆ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಉಪದೇಶವು ಸಮೃದ್ಧಿಶರ್ವನದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನಿಮಿತ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ - ಎಂಬುದನ್ನು 'ತಮ್ಮ ಕೃಷಣೆಯಿಂದ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವೀತರಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಅಥವಾ ವೀತರಾಗಿಯ ಉಪದೇಶವು ತನ್ನತ್ತನ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ

ಈಹಾಯಕವಿದೆ. ಅಥವಾ ಕೃಪೆಯಿದೆಯಿಂಬ ಮನ್ಸುಣಿಯು ಅಯಧಾ-
ಭರವಿದೆ. ಏತರಾಗಿ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಅವರ ಉಪದೇಶ ಇವರಡೂ
ಪರದ್ವಾಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಲಾಭ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ-
ಯಾಲ್ಲಿ. ಅದರೆ ಸಮ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಏತರಾಗಿಯ
ಉಪದೇಶವೇ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಬಲ್ಲದೆಂಬ ಜಾಣ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಮತ್ತು ಸಮ್ಮಾನದ್ವಾರಿಯ ರಾಗವು ಏತರಾಗಿ ಪ್ರಭುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವ
ದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೋಣ್ಣರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ‘ತವವ್ರಸಾದೇನ’
- ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಹ್ಯ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗದ ಕುರಿತು ಸಮ್ಮಾನದ್ವಾರಿಯ ಭಾವನೆ:

ದುಃಖೀಸುಖೀವೈರ್ವರಿಷಬಂಧುವಗ್ರೇ,
ಯೋಗೇ ವಿಯೋಗೇಭುವನೇ ವನೇವಾ.

ನಿರಾಕೃತಾಕ್ಷೇಪಮಮತ್ತಬುದ್ದೇಃ
ಸಮಂ ಮನೋಮೇರಸ್ತಸದಾಪಿ ನಾಭಃ ॥೩೨॥

ಅನ್ವಯಾಭರ : - (ನಾಭ) ಓ ಪ್ರಭು ! (ದುಃಖೀ ಸುಖೀ)
ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸುಖದಲ್ಲಿ (ವೈರಿಷಿ ಬಂಧುವಗ್ರೇ) ವೈರಿಗಳ
ಕುರಿತು ಅಥವಾ ಬಂಧು ವರಗಾದ ಕುರಿತು (ಯೋಗೇ, ವಿಯೋಗೇ)
ಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು (ಭುವನೇ ವಾ ವನೇ)
ಮನಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ವನದಲ್ಲಿ (ನಿರಾಕೃತಾ ಅರೇಷ ಮಮತ್ತಬುದ್ದೇ)
ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಮತ್ತಬುದ್ದಿಯ ದೂರವಾಗಿ (ಮೇ) ನನ್ನ (ಮನ) ಮನದಲ್ಲಿ (ಸದಾ ಅಪಿ) ಯಾವಾಗಲೂ (ಸಮಂ) ಸಮಭಾವವು
(ಅಸ್ತು) ಇರಲಿ.

ವಿಶೇಷಾಭರ : - ೧) ಜನರು ಬಾಹ್ಯ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ಸುಖ ಮತ್ತು
ಬಾಹ್ಯಪ್ರತಿಕೂಲತೆಗೆ ದುಃಖವೆಂದು ಮನ್ಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶರೀರಮೊದಲಾದ

ಯಾವುದೇ ಪರ ಪದಾಭರದಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಾಗ
ಲಾರವೆಂದು ಆತ್ಮಜ್ಞನಿಯು ಮನ್ಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಜ್ಞನಿಯು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆ
ಮಾಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲವೆಂದು ಅರೋಪಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಜಾಣನೀ ಜೀವನಂತೂ ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಭಾವವನ್ನು ಸುಖ-ಅನುಕೂಲ-
ರೂಪವೆಂದು ಮತ್ತು ಶುಭ-ಅಶುಭ ಭಾವಗಳನ್ನು ದುಃಖ-ಪ್ರತಿಕೂಲ-
ರೂಪವೆಂದು ಮನ್ಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮಗಳು ತನ್ನ ಆತ್ಮನಿಗೆ
ಶತ್ರು ಅಥವಾ ಮಿತ್ರರಾಗಲಾರರು. ಕೇವಲ ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಭಾವವೇ ಮಿತ್ರನು
ಹಾಗೂ ಅಶುದ್ಧ-ಶುಭಾಶುಭ ಭಾವಗಳೇ ಶತ್ರುಗಳಿವೆ. ಜಡ-ಚೀತನಗಳ
ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳಂತೂ ಜ್ಞೇಯ ಮಾತ್ರವಿವೆ. ನಿಜವಾದ
ರೀತಿಯಿಂದಂತೂ ಯಾವುದೇ ಜಡ-ಚೀತನಗಳ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗ
ಗಳಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕಿಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದ್ರವ್ಯವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾಪಿತ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ವಾಗಳು ಸ್ಥಯಂ ತಮ್ಮ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಕಾಶದ
ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪರದ್ವಾಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರ
ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳಾಗುವು
ದಿಲ್ಲ. ತಾನು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದು ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧಭಾವ
(ಏಕಾಕಾರರೂಪ)ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆಗ ತನ್ನಲ್ಲಿ ದುಹೆ
ಅಶುದ್ಧ ಭಾವಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವುದೇ ಜೀವನಿಗೆ ಲಾಭದ ಕಾರಣ-
ವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅದೇ ಭಾವನೆಯಿದೆ. ಮನಯಿರಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ವನವಿರಲಿ
ಅವರಡೂ ಪರ ಸುಖಗಳಿವೆ. ಅವೇನು ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಲಾಭ-ಹಾನಿ
ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

೨) ವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪದ ಯಾಭರ ಮನ್ಸುಣಿಯಾದ ಸಂತರ
ಸಮ್ಮಾನದ್ವಾರಿ ಜೀವನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಸಾಧಕದ ತೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ರಾಗವು ಕ್ಷಮದಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ.
ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ರಾಗವಿರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಪರದ ಕಡೆಗೆ

ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆ ರಾಗವನ್ನು ಮುರಿದು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಿಡೆಗೆ ಅರುಗಿಸಿ ನೀರ್ವಿಕಲ್ಪ ಎಂದರೆ ರಾಗರಹಿತವಾದ ದರೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವರವಾಗಿ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.

೩) ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ‘ಅತೇಜ’ ತಬ್ಬವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಳಗಿಂದಂತೂ ಪರದ್ವಾದ ಬಗೆಗಿರುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಮತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯು ದೂರವಾಗಿದೆ; ಅದರಿಂದ ಹಾರಿತ್ತದೊಳಗಿರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಮಮತ್ವವು ದೂರವಾಗಲಿ - ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

೪) ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿರುವ ‘ಸದಾಪಿ’ ಯಾವಾಗಲೂ ತಬ್ಬದ ಅಥವಾವನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ಶೈಲೀಕದ ಹೀಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನದ ಕಡೆಗೆ ಇರಲೆಂಬ ಭಾವನೆ:

ಮುನೀತ ! ಲೇನಾವಿವ ಕೇಲಿತಾವಿವ,

ಸ್ತ್ರೋ ನಿಪಾತಾವಿವ ಬಿಂಬಿತಾವಿವ !

ಪಾದೌ ತ್ವದೀಯೌ ಮಮತೆಷ್ಠತಾಂ ಸದಾ,

ತಮೋ ಧುನಾನೌ ಹೃದಿ ದೀಪಕಾವಿವ ॥೪॥

ಅನ್ನಯಾಘರ : (ಮುನೀತ) ಈ ಮುನಿಗಳ ಸ್ವಾಮೀಯೇ ! ಜನೇತನೇ ! (ತ್ವದೀಯೌ ಪಾದೌ) ತಮ್ಮ ವರಣೂ ಪಾದ ಕಮಲಗಳು (ಮಮ) ನನ್ನ (ಹೃದಿ) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ (ಸದಾ) ಯಾವಾಗಲೂ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ (ತೆಷ್ಠತಾಮ್) ಇರಲಿ ಎಂದರೆ (ಲೇನೌ ಇವ) ಲೇನವಾಗಿ ಬಿಡಲಿ (ಕೇಲಿತೌ ಇವ) ಕೇಲಿತವಾಗಿ ಬಿಡಲಿ (ಸ್ತ್ರೋ ಇವ) ಸ್ತ್ರಿರವಾಗಿ ಬಿಡಲಿ (ನಿಪಾತೌ ಇವ) ಒಂದಾಗಿ ಬಿಡಲಿ (ಬಿಂಬಿತೌ ಇವ) ಬಿಂಬಿಸಿದಂತೆ ಆಗಲಿ (ತಮೋ ಧುನಾನೌ) ಮೋಹಾಂಧಕಾರವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ (ದೀಪಕೌ ಇವ) ದೀಪದ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಿಡಲಿ.

ವರ್ತೀವಾಘರ :- ೧) ಈ ಶೈಲೀಕದೊಳಗೆ ತನ್ನ ತುದ್ದಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಾರ ರೂಪದಿಂದ ಲೇನವಾಗುವ ಭಾವನೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನೇತದ ದೇವರ ಉಪದೇಶದ ನಿರ್ಮಿತವಿಂದ ಕಥನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಏಕಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಯಾವಾಗ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರಿರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆಗ ರಾಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ರಾಗದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಭಗವಂತ ಮೊದಲಾದವರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ವಿನಯಪೂರವಾಕವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವರೂಪದರೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತರಂತೂ ಪರದ್ವಾದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಚರಣಕಮಲಗಳು ಯಾವುದೇ ಅನ್ಯ ಜೀವದ್ವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ, ಸ್ತ್ರಿರವಾಗುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಏಕರೂಪವಾಗುವುದು ಇಲ್ಲವೆ ದೀಪದಂತೆ ಆಗುವುದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಮೃದ್ಧಿಜೀವನಿಗೆ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೇನವಾಗುವ, ಸ್ತ್ರಿರವಾಗುವ ಒಂದಾಗಿ ಮೋಗುವ ಮತ್ತು ಬಿಂಬಿಸಿ ಮೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತರ ಕುರಿತು ಬಹುಮಾನದ ಕಾರಣ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಕಥನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೨. ‘ಸದಾ’ ಯಾವಾಗಲೂ ಲೇನವಾಗುವ ಭಾವನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಶುಭಭಾವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವಕೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಶುದ್ಧಭಾವದಲ್ಲಿ ಲೇನವಾಗುವ ಭಾವವಿದೆ.

೩) ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿರುವ ‘ತಮ’ : ಮೋಹ-ಅಂಧಕಾರವೆಂಬ ರಸ್ವಪುಮಿಥಾದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮಿಥಾಬಾರಿತ್ರಿರೂಪವಾದ ಮೋಹವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಗವಂತರ ವೀತರಾಗ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ನಿರ್ಮಿತವಿದೆಯಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜ್ಞಾನವು ವಿಪರೀತವಿರುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅದು ಎಂದೂ ನಿರ್ಮಿತತ್ವದ ಮಾದ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

೧೬

೨) ಸರ್ವಜ್ಞ ವೀತರಾಗ ದೇವರ ದ್ರವ್ಯ-ಸುಣ-ಪಯ್ಯಾ-ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥ ರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿಯದವರ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿತರೂಪದ ಮೋಹವೆಂದೂ ದೂರವಾಗಲಾರದು. ಮತ್ತು ಯಥಾರ್ಥ ರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿದವರ ಮೋಹವು ನಾಶವಾದಲ್ಲದೆ ಉಳಿಯಲಾರದೆಂದು ಈ ಶೈಲೀಕವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

೩) ಲೀನ, ಕೆಲಿತ, ಸ್ವಿರ, ನಿಷಾತ ಮತ್ತು ಬಿಂಬಿತವೆಂಬ ರಬ್ಬಗಳು ಸಮ್ಮಾನಿತರೂಪದ ದೃಢತೆ ಮಾಡುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಮಾದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಮಾದದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ :

ಏಕೇಂದ್ರಿಯಾದ್ಯಾ ಯದಿ ದೇವ ದೇಹಿನಃ
ಪ್ರಮಾದತಃ ಸಂಚರತಾ ಇತಸ್ತತಃ
ಕ್ಷತಾ ವಿಭಿನ್ನಾ ಮಿಲಿತಾ ನಿಪೀಡಿತಾ
ತದಸ್ತು ಮಿಥ್ಯಾ ದುರಸ್ತಷ್ಟಿತಂ ತದಾ ॥೫॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : - (ದೇವ) ಈ ಚನೇಂದ್ರ ಪ್ರಭು! (ಪ್ರಮಾದತಃ) ಪ್ರಮಾದಪ್ರಾರ್ಥಕ (ಇತಃ) ಇಲ್ಲಿ (ತತಃ) ಅಲ್ಲಿ (ಸಂಚರತಾ) ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ (ಏಕೇಂದ್ರಿಯಾದ್ಯಾ) ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಮೋದಲಾದ (ದೇಹಿನಃ) ಪ್ರಾಣಗಳು (ಯದಿ) ಬಂದು ವೇಳಿ (ಕ್ಷತಾಃ) ನಾಶವಾಗಿದ್ದರೆ (ವಿಭಿನ್ನಾಃ) ಶರೀರದಿಂದಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ (ಮಿಲಿತಾಃ) ಬಂದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು (ನಿಪೀಡಿತಾಃ) ನೋಶಾಗಿದ್ದರೆ (ತದಾ) ಆಗ (ತತಾ) ಆ (ದುಃಖನಷ್ಟಿತಂ) ದುಃಖೃತವು (ಮಿಥ್ಯಾಅಸ್ತಂ) ಮಿಥ್ಯಾಯಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : - ೧) ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮಾದತಃ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಶರೀರದಿಂದ ಶರ್ವಜ್ಞ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗಿಯಾಗಿ ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಮಾದವೇ ಭಾವಹಿಂಸಿಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಭಾವಹಿಂಸಿಯೇ ಮೋಹವಿದೆ.

ಪರಜೀವಗಳ ಶರೀರವು ವಿಯೋಗವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆಗದಿರಲೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೋವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆಗದಿರಲಿ ಅದು ಈ ಜೀವದ ಅಧೀನವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಭಾವಗಳು ಈ ಜೀವದ ಅಧೀನವಿವೆ. ಆ ತನ್ನ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದವಾಗುವುದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಭಾವಮರಣವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದೇ ದುಃಖೃತವೀರುವುದರಿಂದ ಅದು ಮಿಥ್ಯಾಯಾಗಲೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨) ಪರ ಜೀವಗಳ ಜೀವನ ಅಥವಾ ಮರಣಗಳು ಆ ಜೀವಗಳ ಆಯಂತ್ರೇಯ ಅಧೀನವಿವೆ. ಮತ್ತು ಆ ಆಯಂತ್ರೇಯ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೇ ಜೀವಗಳ ಜೀವನ-ಮರಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಪರಜೀವಗಳ, ಜೀವನ-ಮರಣಗಳು, ಸುಖಿ-ದುಃಖಿಗಳು ಈ ಜೀವದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ತನ್ನ ವಿಕಾರಿ ಭಾವಗಳೇ ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿವೆ.

೩) ಶ್ರೀ ಚನೇಂದ್ರದ ದೇವರು ಪ್ರರೂಪದ ಮಾಡಿದ ಭಾವಹಿಂಸಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ನಿಜವಾದ ಹಿಂಸೆಯಿದೆ. ಜನರು ಯಾವುದನ್ನು ಹಿಂಸೆಯಿಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದು ಹಿಂಸೆಯ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲ. ಜೀವನು ತನ್ನ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದದ ಸೇವನ ಮಾಡುವುದೇ ಹಿಂಸೆಯಿದೆ. ಜೀವದ ಪ್ರಮಾದ ದಶೀಯ ನಿಮಿತ್ತ ಪಡೆದು ಅನ್ಯ ಜೀವಗಳಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಶರೀರದ ವಿಯೋಗವಾಗುವಿಕೆ ಅದು ದ್ರವ್ಯಹಿಂಸೆಯಿದೆ. ಭಾವ ಹಿಂಸೆಯೇ ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿದೆ ದ್ರವ್ಯ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲ. ಭಾವಹಿಂಸಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದು ಆಗ ಅದನ್ನು ಬಂಧದ ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣವಿಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು.

೪) ಯಾವ ಜೀವನು ಆತ್ಮನ ಪುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಯಾವುದು ದುಃಖೃತವೆಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಸಮ್ಮಗ್ರಹ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರಗಳ ಸಂಬಂಧದ ದೋಷದವ್ರಾಯಶಿಕ್ಷಣ:

ವಿಮುಕ್ತಮಾಗರಪ್ರತಿಕೂಲವರ್ತಿನಾ,
ಮಯಾಕವಾಯಾಕವಶೇನ ದುರ್ಧಿಯಾ ।
ಚಾರಿತ್ರಕುದ್ದಯುದಕಾರಿ ಲೋಪನಂ,
ತದಸ್ತು ಮಿಥಾ ಮಮ ದುಷ್ಪತಂ ಪ್ರಭೋ ॥೬॥

ಅನ್ನಯಾಧರ : (ಪ್ರಭೋ) ಈ ಪ್ರಭು ! (ವಿಮುಕ್ತಮಾಗರಪ್ರತಿಕೂಲವರ್ತಿನಾ) ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ವಿರುದ್ಧವರೆನೆ ಮಾಡುವ (ಮಯಾ) ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ (ದುರ್ಧಿಯಾ) ದುಖದ್ವಿಯು (ಕವಾಯಾಕ್ಷವಶೇನ) ಕವಾಯ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವರ್ತವಾಗುವಿಕೆ (ಚಾರಿತ್ರಕುದ್ದಯನ್ನು) (ಯದ್) ಯಾವುದು (ಆಕಾರಿ-ಲೋಪನಂ) ಲೋಪ ಮಾಡುತ್ತದೆ (ತದ್) ಆ (ಮಮ) ನನ್ನ (ದುಷ್ಪತಂ) ದುಷ್ಪತ್ವವು (ಮಿಥಾ) ಮಿಥ್ಯೆ (ಅಸ್ತು) ಆಗಲಿ.

ಎತ್ತೇವಾಧರ :- ೧) ಯಾವ ಜೀವನು ಯಥಾಧರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಯಾವುದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರತಿಕೂಲವಿದೆಯಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ಆತ್ಮಧೀಗಳು ಮಭರಾಗವನ್ನು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸಿದೆ ನಿಶ್ಚಯ ಸಮ್ಮಗ್ರಹನ ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪಗಳೇ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆಂಬ ಅಧರವಿದೆ.

೨) ಕವಾಯವೆಂದರೆ ಮಿಥಾದರ್ಶನ, ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನದಶಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಸಮ್ಮಗ್ರಹನಪ್ರಗಟವಾದ ನಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿಲ್ಲವು ಎಂದರೆ ದುಷ್ಪತ್ವಗಳು ಮಿಥ್ಯೆಯಾಗಲೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾವನೆಯಿದೆ.

೩) ತಾನು ಆತ್ಮಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಚ್ಯಾತನಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವರ್ತವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಾದಿ ದುಷ್ಪತ್ವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪಾಯಶಿಕ್ಷಣವಿದೆ. ಜಡಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಜೀವನಿಗೇನೂ ಗುಣ-ದೋಷ ಅಥವಾ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರವು. ಆದರೆ ಜೀವನು ತಾನೇ ಅವುಗಳತ್ತ ವಾಲುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ದುಷ್ಪತ್ವವಿದೆ. ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಯಾವ ಆತ್ಮನೂ ನಿಜವಾದ ಜೀತೇಂದ್ರಿಯನಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನ ಜೀವನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ತನಗೆ ದುಃಖದಿಯಂದು ಮನ್ಮಿಸಿದಾನೆ ಅದರಿಂದ ಅವುಗಳ ತಾಗವು ದ್ವೇಷಪ್ರಾರ್ಥಕವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ದುಷ್ಪತ್ವಗಳ ನಿಜವಾದ ತಾಗವಾಗಲಾರದು.

೪) ಪುದ್ಧರಾವಪುಸ್ತಕವಿದೆ. ಪುಣಿ ಮತ್ತು ಪಾಪಭಾವಗಳೆರಡೂ ದುಷ್ಪತ್ವಗಳಿವೆ.

ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳ ಆಲೋಚನೆ - ನಿಂದೆ ಗಹನೆ :

ವಿನಿಂದನಾಲೋಚನಗರ್ಹಕ್ತಿರಹಂ,
ಮನೋವಚಃ ಕಾಯಕವಾಯನಿಮಿತಂ ।
ನಿಹನ್ನಿಪಾಪಂ ಭವದುಃಖಿಕಾರಣಂ,
ಭಿಷಗ್ರಿಪಂ ಮಂತ್ರಗುಣೀರಿವಾಶಿಲಮ್ ॥೭॥

ಅನ್ನಯಾಧರ :- (ಭಿಷಗ್) ವೈದ್ಯ (ಮಂತ್ರಗುಣೀ) ಮಂತ್ರ-ಸೂತ್ರದಿಂದ (ವಿಷಂ) ವಿಷವನ್ನು ದೂರಮಾಡುತ್ತಾನೆ (ಇವ) ಹಾಗೆಯೀ (ಅಹಮ್) ನಾನು (ಭವದುಃಖಿಕಾರಣಮ್) ಭವದುಃಖಿದ ಕಾರಣ-ರೂಪವಾದ (ಮನಃ ವಚಃ ಕಾಯಕವಾಯ ನಿಮಿತ್ತಮ್) ಮನವಚನ-ಕಾಯಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಕವಾಯದ ಮೂಲಕ ಉಂಟನ್ವಾದ (ಅಶಿಲಂ) ಸಮಸ್ತ (ಪಾಪಂ) ಪಾಪಗಳನ್ನು (ವಿನಿಂದನ-ಅಲೋಚನ-

ಗರ್ವನ್ಯೇ) ವಿಶೇಷ ನಿಂದೆ - ಅಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಗರ್ವಗಳಿಂದ (ನಿಹನ್ಯಿ)
ನಷ್ಟ ಮಾಡುವೆನು.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : - ೧) ಮನ, ವಚನ ಮತ್ತು ಕಾಯಗಳು ಪ್ರದ್ದಲ
ಪಿಂಡವಿವೆ. ಅವು ಜೀವನಿಗೇನೂ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.
ಅದರೆ ಈ ಜೀವನು ತಾನು ತನ್ನ ದೋಷದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳತ್ತು
ಲಕ್ಷ ಹರಿಸಿದಾಗ ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಕಾರಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಲಕ್ಷದ ಹೊರತು
ವಿಕಾರಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ವಿಕಾರಗಳಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ
ನಿಯಮದಿಂದ ಪರದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ವಿಕಾರವಾಗುವಾಗ
ಜೀವನು ಪರದ ಕಡೆಗೆ ಹೇಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹರಿಸುತ್ತಾನೆಯೆಂಬುದರ ಜ್ಞಾನ
ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವರೂಪ ಮನ-ವಚನ ಮತ್ತು ಕಾಯಗಳಿಂದ
ವಿಕಾರವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವ್ಯವಹಾರದ ಕಥನವಿದೆ.
ನಿಮಿತ್ತದ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರದ ಕಥನ
ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮನ-ವಚನ ಮತ್ತು ಕಾಯಗಳು ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತವಿವೆ.
ಅವುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಕಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೨) ಕಷಾಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಆರನೆಯ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.
ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮವು ಉತ್ಸಂಪ್ರಾಯವಿವೆ. ಪಿಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತ ಮೋಹ
ವಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರದ ದೋಷವಾದ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿಂತೂ ಪರಿಮಿತ ಮೋಹ
ವಿವೆ. ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಕಷಾಯದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ.

೩) ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ಬಂದಂಥ ವ್ಯೇದ್ಯನ ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ
ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ವಿಕಾರ ರೂಪದ ರೋಗವನ್ನು ದೂರ
ಮಾಡಲು ಸಮೃದ್ಧರ್ಥನಮೇ ಪ್ರಥಮ ಮಂತ್ರವಿದೆ. ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧರ್ಥನ-
ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಚಾರಿತ್ರವು ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ವಧಾ
ನಾಶಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಮಂತ್ರವಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು

ಹೊರತುಹಡಿಸಿ ಬೇರಾವ ಉಪಾಯಗಳು ಜೀವದ ವಿಕಾರವನ್ನು ದೂರ
ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲ.

೪) ನಿಂದೆ - ಆತ್ಮಷಾಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ
ಮಾಡುವುದು. ಅಲೋಚನೆ - ತನಗೆ ತಗುಲಿದ ದೋಷಗಳನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು. ಗರ್ವನಾ- ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿ ಇಲ್ಲವೆ ಗುರುಗಳ
ಘಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ತನ್ನ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದು.

೫) ಭವ ದುಃಖದ ಕಾರಣವಾದ ಮಹಾಪಾಪವು ಆದು ಮಿಥ್ಯಾ-
ದರ್ಶನವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರತೆ ಹೊಂದಿ ರಾಗ
ರೂಪವಾದ ಮೋಹವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲ
ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರಾಗದ ಕ್ರಿಯವಾದಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಜ್ಞತೆ ಮತ್ತು
ವೀತರಾಗತೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಲಾರವು. ಮತ್ತು ಅವು ಪ್ರಕಟವಾದಲ್ಲದೆ
ಭವದ ಅತ್ಯಂತಿಕ (ಸರ್ವಧಾ) ನಾಶವಾಗಲಾರದು.

ಅತಿಕ್ರಮ ಮೌದಲಾದ ದೋಷಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ :

ಅತಿಕ್ರಮಂ ಯದ್ವಿಮತೇವ್ಯಾತಿಕ್ರಮಂ,
ಜಿನಾತಿಭಾರಂ ಸುಚರಿತ್ರಕಮ್ಮಣಂ ।
ವ್ಯಧಾದನಾಭಾರಮಂ ಪ್ರಮಾದತಃ:
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಮಂ ತಸ್ಯ ಕರೋಮಿ ಶುದ್ಧಯೇ ॥೨॥

ಅನ್ಯಾರ್ಥ : - (ಜನ) ಒ ಜಿನೇಶ್ವರ ದೇವನೇ ! (ಎಮತೇ:
ಪ್ರಮಾದತಃ) ಏಮತಿಯಿಂದ ಪ್ರಮಾದದ ಮೂಲಕ (ಸುಚರಿತ್ರ,
ಕಮ್ಮಣಃ) ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ (ವ್ಯಧಾತ್) ಭಂಗದಿಂದ
(ಯತ್) ಯಾವ (ಅತಿಕ್ರಮಂ) ಅತಿಕ್ರಮ (ವ್ಯತಿಕ್ರಮಂ) ವ್ಯತಿಕ್ರಮ
(ಅತಿಭಾರಂ) ಅತಿಭಾರ (ಅನಾಭಾರಂ) ಅನಾಭಾರ (ಅಸಿ) ಕೂಡ

೨೨

ಮಾಡಿದ್ದರೆ (ತನ್ನ) ಅದರ (ಶುದ್ಧಯೇ) ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ (ಪ್ರತಿಕ್ರಮಂ)
ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣ (ಕರೋಮಿ) ಮಾಡುವೆನು.

ವಿಶೇಷಾಭ್ರ : - ೧) ಸಮೃದ್ಧಿಪ್ರಾಪ್ತಿ ಜೀವನಿಂದಲೇ ನಿಜವಾದ
ಸಾಮಾಂಯಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶೈಲ್ಯಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣದ
ಭಾವನೆಯು ಸಮೃದ್ಧಿಪ್ರಾಪ್ತಿಯದೇ ಇದೆ. ಮುಮುಕ್ಷು ಜೀವಗಳು
ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಅತ್ಯಜಾಸದ ಸಲುವಾಗಿ ಏಫಾತ್ಮದ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣ
ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ಸಮೃಗ್ರಹನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ-
ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಮೃಗ್ರಹನವೇ ಏಫಾತ್ಮದ ನರೂಪವಾದ
ಮಹಾಪಾಪದ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣವಿದೆ. ಅದರ ನಂತರ ಸಮೃಕ್ಷಾರ್ಥಿ
ದೋಷಗಳನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪುಳಿಯಾಗುವುದು ಅದು
ಚಾರಿತ್ರದ ದೋಷಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣವಿದೆ.

೨) ಏಫಾತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಾಗ್ ಮಾಡಿ
ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬುದು ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣದ ನಿಜವಾದ
ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಅತಿಕ್ರಮ ಮೊದಲಾದ ಶಭದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈಗ ಹೇಳಲಾಗುವುದು:

ಕ್ಷತಿಂ ಮನಃ ಶುದ್ಧಿವಿಧೇರತಿಕ್ರಮಂ,
ವ್ಯತಿಕ್ರಮಂ ಶೀಲವೃತ್ತೇರ್ವಿಲಂಫಾನಮ್ |
ಪ್ರಭೋರತಿಚಾರಂ ವಿಷಯೀಮವರ್ತನಂ,
ವದಂತ್ಯನಾಚಾರಮಿಹಾತಿಸಕ್ತತಾಮ್ ||೯||

ಅನ್ವಯಾಭ್ರ : - (ಪ್ರಭೋ) ಒ ಪ್ರಭು ! (ಮನಃ ಶುದ್ಧಿವಿಧೇ)
ಮನಃ ಶುದ್ಧಿಯ ವಿಧಿಯ (ಕ್ಷತಿಂ) ಕ್ಷತಿ - ವಿಕಾರಿಭಾವವು (ಅತಿಕ್ರಮಂ)
ಅತಿಕ್ರಮ (ಶೀಲವೃತ್ತೇ ವಿಲಂಫಾನಮ್) ಶೀಲವೃತ್ತವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ

ಭಾವವು (ವ್ಯತಿಕ್ರಮಂ) ವ್ಯತಿಕ್ರಮ (ವಿಷಯೀಮ ವರ್ತನಂ)
ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು (ಅತಿಚಾರಂ) ಅತಿಚಾರ ಮತ್ತು (ಇಹ)
ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ (ಅತಿಸಕ್ತತಾಂ) ಅತ್ಯಂತ ಅಸಕ್ತಿಯು (ಅನಾಚಾರಂ)
ಅದು ಅನಾಚಾರವಿದೆಯೆಂದು (ವದಂತಿ) ಅಚಾರ್ಯ ದೇವರು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶೇಷಾಭ್ರ : - ಈ ಶೈಲ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ
ಭಾವಗಳು ಅಶುಭ ಭಾವವಿವೆ. ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ
ದೋಷಗಳು ಅಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಈ ಜೀವದ ಪುರುಷಾಭ್ರವು ದೃಢ
ಲುಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಮೃಗ್ರಹನ ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳ ಭಂಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
ಅದರೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದೋಷವು ಮಹಾದೋಷವಿದೆ. ಈ ದೋಷ
ತಗಲಿದರೆ ಜೀವದ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸತ್ಯ
ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಜೀವನು ಜಾರಿ ಏಫಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನ
ಸಮೃಗ್ರಹನ ಮತ್ತು ವ್ರತಗಳಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳ ನಿರ್ಮಿತ್ವದಿಂದ ಜೀವನು ಮಾಡಿದ ದೋಷಗಳ ಕ್ಷಮೆ :

ಯದಭಾಮಾತ್ರಾಪದವಾಕ್ಯಹೀನಂ,
ಮಯಾ ಪ್ರಮಾದಾದ್ಯದಿಕಂಜನೋಕ್ತಮ್ |
ತನ್ಸೇ ಕ್ಷಮಿತ್ವಾ ವಿದಧಾತು ದೇವಿ,
ಸರಸ್ವತಿ ಕೇವಲ ಬೋಧ ಲಭಿಮ್ ||೧೦||

ಅನ್ವಯಾಭ್ರ : - (ದೇವಿ ಸರಸ್ವತಿ) ಮಾತೇ ಸರಸ್ವತಿ - ಜಿನವಾಣಿ
ದೇವಿ ! (ಯದಿ) ಒಂದು ವೇಳೆ (ಪ್ರಮಾದತ್ವ) ಪ್ರಮಾದದಿಂದ
(ಯದ್ವ) ಯಾವ (ಅರ್ಥ ಮಾತ್ರಾಪದವಾಕ್ಯಹೀನಂ) ಜಿನವಚನದ
ಅರ್ಥ, ಮಾತೇ, ಪದ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೀನ (ಕಿಂಚಿತ್) ಯಾವು-
ದಾದರೂ (ಮಯಾ) ನನ್ನಿಂದ (ಉತ್ಕಂ) ಮಾತಾಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದರೆ (ತತ್)

ಅದನ್ನು (ಕ್ಷಮಿತ್ವಾ) ಕ್ಷಮಿಸಿ (ಮೇ) ನನಗೆ (ಕೇವಲಬೋಧಲಭ್ರಿಹ್ಮೋ) ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ (ವಿಧಧಾತು) ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸಿರಿ.

ವಿಶೇಷಾಧಿ : ೧) ಸಮೃಗ್ಂಜಾನದಲ್ಲಿ ಜನವಾಣಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತು-ವಿದೆ. ಸಮೃಗ್ಂಜಾನದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯ ವಾಣಿಯು ಎಂದೂ ನಿರ್ಮಿತು-ವಾಗಲಾರದು. ಸಮೃಗ್ಂಜಾನಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರಗೋಳಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನಾದಾಗ ಜ್ಞಾನದ ವಿಶೇಷ ನಿರ್ಮಾಲತೆಗಾಗಿ ಜನವಾಣಿಯ ಶ್ರವಣ, ವಾಚನ ಮತ್ತು ಮನಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೇವಲಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಮೃಗ್ಂಜಾನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸರಸ್ವತಿಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗ್ನಿತ್ವದೆ. ಶ್ರುತಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಸರಾಗ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರಗೋಳಿಸಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಗಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಶೋಳೆದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨) ಜನವಾಣಿಯು ಪರವಶ್ವವಿದೆ. ಅದು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಜೀವನಿಗೆ ಪ್ರಫಲಮವಾಗಿ ಸಮೃಗ್ಂಜಾನವಾಗುವಾಗ ಜನವಾಣಿಯು ನಿರ್ಮಿತರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದರ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಶೋಳೆದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಕಥನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೩) ಸಮೃಗ್ಂಜಾನವೇ ಸರಸ್ವತಿಯ ಸತ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವು ಕೇವಲಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸರವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಾವವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದು ಅನಂತ ಧರ್ಮಾಯುಕ್ತವಾದ ಅತ್ಯತತ್ಪರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅದು ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮ

ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಅದು ಕೂಡ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವಚನರೂಪವಾದ ದ್ರವ್ಯಶ್ರುತಜ್ಞಾನ ಕೂಡ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಾಯುಕ್ತನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು - ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥ ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸುವ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗೂ ವಚನರೂಪವಾದ ಅನೇಕಾಂತಮಯ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ವಾಣಿ, ಭಾರತಿ, ರಾರದೆ, ವಾಗ್ದೀವಿ, ವಾಗ್ದೀಶ್ವರಿ, ವಾಗ್ದೀವತಾ, ಶಂಕರಿ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳು ಸರಸ್ವತಿಗಿವೆ.

೪) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಅದು ಯಥಾರ್ಥವಿಲ್ಲ.

ಜನವಾಣಿ ರೂಪದ ಸರಸ್ವತಿಯ ನಿರ್ಮಿತದಿಂದ ಬೋಧಿ ಮೊದಲಾದಪ್ರಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿ :

ಬೋಧಿ: ಸಮಾಧಿ: ಪರಿಣಾಮಶಿಧಿ:

ಸ್ವಾತ್ಮೋಪಲಭ್ರಿ ತಿವಸೌಖ್ಯಸಿದ್ಧಿ : /

ಚಿಂತಮನೀಂ ಚಿಂತಿತವಸ್ತುದಾನೇ,

ತ್ವಾ ವಂಧ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಮಮಾಸ್ತಿದೇವ ॥೧೧॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ದೇವ !) ಈ ಸರಸ್ವತಿ, ಜನವಾಣಿ ಮಾತೆ ! (ಚಿಂತಿತವಸ್ತುದಾನೇ) ಚಿಂತಿಸಿದ ಪಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ (ಚಿಂತಾಮನೀಂ) ಚಿಂತಾಮನೀ ರೂಪವಿರುವ (ತ್ವಾ ವಂಧ್ಯಮಾನಸ್ಯ) ನಿನಗೆ ವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ (ಮಮ) ನನಗೆ (ಬೋಧಿ) ರತ್ನತತ್ತ್ವಯರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಾವಸ್ತು (ಸಮಾಧಿ) ಆತ್ಮಲೀನತೆ

ರೂಪವಾದ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು (ಪರಿಣಾಮಶುದ್ಧಿ) ಪರಿಣಾಮಗಳ ಶುದ್ಧಿತೆಯನ್ನು (ಸ್ಥಾತ್ವ ಉಪಲಭಿ) ನಿಜ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಾಖ್ಯಾಯನ್ನು ಮತ್ತು (ಶಿವಸೌಖ್ಯಸಿದ್ಧಿ) ಮೋಕ್ಷ ಸುಖದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು (ಅಸ್ತಿತ್ವ) ದಯವಾಲಿಸು.

ವಿಶೇಷಾಭಿಂಬಿತ : ೧) ಈ ಶೋಳಕದಲ್ಲಿ ಜಿನವಾಣಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ - ವನ್ನು ಪರಿಣಿಸಿ ನಿಜ ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರಾಖ್ಯಾಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜಿನವಾಣಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ವ್ಯವಹಾರನಯದಿಂದ ಇದೆ. ನಿಶ್ಚಯ ನಂತರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೃದ್ಧಿ ನಡುವಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿದೆ. ಜೀವನು ಯಾವಾಗ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲಾದು ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಜಿನವಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಬರುವುದು. ಆದರಿಂದ ಜಿನವಾಣಿಯನ್ನು ನಿಮಿತ್ತವಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಮುಮ್ಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ರಾಗವಿದ್ವಾಗ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಜಿನವಾಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದು. ಆಗ ಅದರ ಮಾಹಿಮೆ ಬಂದಲ್ಲಿದೆ ಇರಲಾರದು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಶ್ರಿಕಾಲ ಶುದ್ಧಿ ಸ್ವರೂಪದೆಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಂತರ ಕ್ರಮದಿಂದ ರಾಗವು ದೂರವಾಗಿ ಜೀವನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪ ಲೀನತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

೨) ಒಬ್ಬ ಶಾದ್ವಾತ್ಮನೇ ಚಿಂತನೆ ವಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವಿದ್ವಾನೆ. ಮತ್ತು ಅವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜಿನವಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ವೇಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೩) ಅಪ್ರಾಪ್ತವಿರುವ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು - ಜಾಞ್ಜನ - ಜಾರಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಾಖ್ಯಾಯ ಅದು ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಿಫ್ಫೂರೂಪದಿಂದ ಭವಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೆ ಬಯ್ಯುವುದು ಅದು ಸಮಾಧಿಯಿದೆ.

ಆರು ಗಾಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವಾಧಿದೇವನ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ:

ಯಃ ಸ್ಯ ಯರ್ತೇ ಸರ್ವ ಮುನಿಂದ್ರ ವ್ಯಂದ್ಯ - ಯಃ :

ಸ್ತೂ ಯತೇ ಸರ್ವ ನರಾ ಮರೀಂದ್ರೈ ।

ಯೋ ಗೀಯತೇ ವೇದಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರಃ ।

ಸದೇವದೇವೋ ವ್ಯಾಪಯೇ ಮಮಾಸ್ತಾ ಮಾ ॥೧೦೨॥

ಅನ್ನಯಾಭಿಂಬಿತ :- (ಯಃ) ಯಾರು (ಸರ್ವಮುನಿಂದ್ರವ್ಯಂದ್ಯಃ) ಸಮಸ್ತ ಮುನಿಂದ್ರರ ಸಮೂಹದಿಂದ (ಸ್ಯರ್ತೇ) ಸೃಂಗಿಂಧುವಂಧವ ರಿದ್ವಾರೆ (ಯಃ) ಯಾರು (ಸರ್ವ ಸರ-ಅಮರ-ಜಂದ್ರಃ) ಸರ್ವ ಮನುಷ್ಯ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ದೇವ ಮತ್ತೆ ಇಂದ್ರರಿಂದ (ಸ್ತೂಯತೇ) ಸ್ತುತಿ ಯೋಗ್ಯರಿದ್ವಾರೆ (ಯಃ) ಯಾರು (ವೇದಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರಃ) ದ್ವಾದಶಾಂಗ ರೂಪವಾದ ವೇದ-ಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ (ಗೀಯತೇ) ಸ್ತುತಿಯೋಗ್ಯರಿದ್ವಾರೆ. (ಸಃ) ಆ (ದೇವದೇವ) ದೇವಾಧಿದೇವರು (ಮಹಿ) ನನ್ನ (ಹೃದಯ) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ (ಅಸ್ತಾಮಾ) ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾಭಿಂಬಿತ :- ೧) ಯಾವ ಆತ್ಮನು ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು. ಮತ್ತು ಅವನೇ ಅವರ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಶೋಳಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸ್ತುತಿಯು ವ್ಯವಹಾರ ನಂತರಿಂದ ಇದೆ. ಎಂದರೆ ಅದು ಕುಭರಾಗರೂಪವಿದೆ.

೨) ಪರಮಾತ್ಮರ ನಿಶ್ಚಯ ಸ್ತುತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸಮಯಾರದ ಗಾಢ ಮೂರತ್ತೊಂದರಿಂದ ಮೂರಪತ್ತ ಮೂರರವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಟೇಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೩) ಯಾರಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಸ್ತುತಿಯೂ ಕಾಡ ಆಗಲಾರದು. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಕುಭರಾಗರು ಅದು ವ್ಯವಹಾರಾಭಾಸ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ.

೬) 'ವೇದ'ದ ಅರ್ಥವು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನವಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗಿಗಳನ್ನು ವೇದಗಳಿಂದ ಹೇಳಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರರಾಣವೆಂದೂ ಉಳಿದ ಮೂರನ್ನು ಎಂದರೆ ಕರಣಾನುಯೋಗ, ಚರಣಾನುಯೋಗ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಣಣದ ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವಾಧಿದೇವರಾದ ಪರಮಾತ್ಮರ ಸ್ತುತಿ :

ಯೋ ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಸುಖಿಸ್ವಭಾವಃ,
ಸಮಸ್ತಸಂಸಾರ ವಿಕಾರ ಬಾಹ್ಯಃ;
ಸಮಾಧಿಗಮ್ಯಃ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂಜ್ಞಃ;
ಸ ದೇವದೇವೋ ಹೃದಯೀ ಮಮಾಸ್ತಾಮ್ ॥೧೩॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : - (ಯಃ) ಯಾರು (ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ ಸುಖ ಸ್ವಭಾವಃ) ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನಂತಸುಖಿಸ್ವಭಾವದ ಧಾರಕರಿದ್ದಾರೆ. (ಸಮಸ್ತ ಸಂಸಾರ ವಿಕಾರ ಬಾಹ್ಯಃ) ಸಮಸ್ತಸಂಸಾರದ ವಿಕಾರ ಭಾವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನರಿದ್ದಾರೆ. (ಸಮಾಧಿಗಮ್ಯಃ) ಅಭೇದರತ್ನತ್ಯಾತ್ಯರೂಪವಾದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸರ್ವಾಧಿಯ ಮುಖಾಂತರಗಮ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. (ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂಜ್ಞಃ) 'ಪರಮಾತ್ಮ' ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ. (ಸಃ) ಆ (ದೇವದೇವಃ) ದೇವಾಧಿದೇವರು (ಮಮ) ನನ್ನ (ಹೃದಯೀ) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ (ಅಸ್ತಾಮ್) ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : - ಈ ತೊಳೆಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುದ್ದ, ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಭಾವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಭಾವನೆಯಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಭಗವಂತರು ವಿರಾಜಮಾನರಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪಾಶಿಂಡತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಪಾಶಿಂಡವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಯಾವ ಜೀವರುಗಳು ದೂರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೇ ತಮ್ಮ ಮುದ್ದ ಪಯ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಭಗವಂತರಂತೂ ಏತರಾಗರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಣ್ಯ ಭಾವವು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತರ ಭಕ್ತನು ಪ್ರಶ್ನಾರಾಗ ಎಂದರೆ ಪ್ರಣ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ಧರ್ಮ ಅಥವಾ 'ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗದ ಆದರವಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಾಧಕ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ರಾಗವಂತೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಭಗವಂತರ ಭಕ್ತನು ಅದನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಆ ರಾಗವನ್ನು ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಗದಿಂದ ಎಂದರೆ ಪ್ರಣ್ಯದಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಣ್ಯವು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಿದೆ - ಎಂಬ ಮನ್ನಣೆಯಿರುವವರು ಅವರು ಭಗವಂತರ ನಿಜವಾದ ಸ್ತುತಿ ಅಥವಾ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ಸ್ತುತಿ ಅಥವಾ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಜ್ಞಾನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ತಾವು ಭಗವಂತರ ಸ್ತುತಿ ಅಥವಾ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದೇವಾಧಿದೇವರ ಸ್ತುತಿ :

ನಿಷೂದತೇ ಯೋ ಭವದುಃಖಿಜಾಲಂ,
ನಿರೀಕ್ಷತೇ ಯೋ ಜಗದಂತರಾಲಂ ।
ಯೋಽಂತರಗ್ರಾತೋ ಯೋಗಿನಿರೀಕ್ಷಣೀಯಂ,
ಸ ದೇವದೇವೋಹೃದಯೀ ಮಮಾಸ್ತಾಮ್ ॥೧೪॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಯಃ) ಯಾರು (ಭವದುಃಖಿಜಾಲಂ) ಭವರೂಪದ ದುಃಖಿಜಾಲವನ್ನು (ನಿಷೂದತೇ) ವಿಧಂಂಚ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ (ಯಃ) ಯಾರು (ಜಗತ್ ಅಂತರಾಲಂ) ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು (ನಿರೀಕ್ಷತೇ) ನಿರೀಕ್ಷಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮಾತ್ರ ವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. (ಯಃ) ಯಾರು (ಅಂತರಗ್ರಾತ) ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತರಿದ್ದಾರೆ. (ಯೋಗಿಮಃ) ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ (ನಿರೀಕ್ಷಣೀಯಃ) ಮಾತ್ರ ರೂಪದಿಂದ

ನೋಡಲು ಯೋಗ್ಯಿರಿದ್ದಾರೆ. (ಸಃ) ಆ (ದೇವದೇವಃ) ದೇವಾಧಿದೇವರು (ಮಹಿ) ನನ್ನ (ಹೃದಯೀ) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ (ಆಸ್ತಾಮ್) ವಿರಾಜಿಸಲಿ.

ವಿಶೇಷಾಭಾಷಣ :- ೧) ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಚಾರದಿಂದ ದೇವಾಧಿದೇವರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ತೀರ್ಥಂಕರ ದೇವರಂತೂ ಪರಿದಾರೆ. ಅವರೇನು ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಭಾವಮತ್ತು ತನ್ನ ಭಾವ ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರದ್ದಿರುವುದು ಅದು ತೀರ್ಥಂಕರದೇವರ ಅಂತರಂಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇದೆ.

೧) ಯಾರು ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಲೀನರಿದ್ದಾರೆ ಅವರನ್ನು ಯೋಗಿಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

೨) ಭವವೇ ದೂಃಖಿದ ಜಾಲವಿದೆ. ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭವವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಭವದ ಸಂದೇಹವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಯಗ್ರರ್ಥನವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರವ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಯವು ಜೀವದ ವಿಕಾರೀ ಭಾವವಿದೆ. ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವನಿಗೆ ಆ ವಿಕಾರದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ಸ್ವೀಕಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಏಫಾತ್ಮವಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಭವಗಳಿವೆ. ಸಮ್ಯಗ್ರರ್ಥನವಾದ ನಂತರ ಆ ಭವಭ್ರಮಣವೆಂದೂ ಆಗಲಾರದು.

ದೇವಾಧಿದೇವರ ಸ್ತುತಿ :

ಏಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಪಾದಕೋಯೋ,
ಯೋ ಜನ್ಮ ಮೃತ್ಯುಹೃಸನಾದ್ಯತೀತಃ।
ತ್ರಿಲೋಕಲೋಕವಿಕಲೋಕಕಲಂಕಃ,
ಸ ದೇವವೋಹೃದಯೀಮಮಾಸ್ತಾಮ್ ॥೧೬॥

ಅನ್ವಯಾಭಾಷಣ : (ಯಃ) ಯಾರು (ಏಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಪಾದಕ) ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಿದ್ದಾರೆ (ಯಃ) ಯಾರು (ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಹೃಸನಾತ್) ಜನ್ಮ-ಮರಣ ರೂಪವಾದ ವಿಷತ್ತುಗಳಿಂದ (ತೀತಃ) ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ (ತ್ರಿಲೋಕಲೋಕಃ) ಮೂರು ತ್ರಿಲೋಕಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ-ಮಂಘವಿರಿದ್ದಾರೆ. (ವಿಕಲಃ) ತರೀರ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು (ಅಕಲಂಕಃ) ಕಲಂಕ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ. (ಸಃ) ಆ (ದೇವದೇವಃ) ದೇವಾಧಿದೇವರು (ಮಹಿ) ನನ್ನ (ಹೃದಯೀ) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ (ಆಸ್ತಾಮ್) ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾಭಾಷಣ : ಈ ತ್ರಿಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘ವಿಕಲ’ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಗಳ ವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ತರೀರದಿಂದ ರಹಿತರಾದ ಸಿದ್ಧಭಗವಂತರ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಿಜವಾಗಿಯಂತೂ ತನಗೆ ಸಿದ್ಧಾಪಸ್ಯೇಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಡು.

ಪರಮಾತ್ಮರ ಸ್ತುತಿ :

ಕೌರೀಡೀಕೃತಾತೇಷ ತರೀರವಗಾರ,
ರಾಗಾದಯೋ, ಯಸ್ಯ ನ ಸಂತಿ ದೋಷಾಃ।
ನಿರಿಂದಿಯೋ ಜಾಣನಮಯೋನಸಪಾಯಃ
ಸದೇವದೇವೋ ಹೃದಯೀಮಮಾಸ್ತಾಮ್ ॥೧೭॥

ಅನ್ವಯಾಭಾಷಣ : (ಕೌರೀಡೀಕೃತ ಅಶೇಷ ತರೀರವಗಾರಃ) ಸಮಸ್ತ ಸಂಸಾರಿ ಜೀವಗಳನ್ನು ಯಾವ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದರೆ ಅಧಿಂದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ ಅಂಥ (ರಾಗಾದಯಃ) ರಾಗ ಮೊದಲಾದ (ಮೋಷಾಃ) ಮೋಷಗಳು (ಯಸ್ಯ) ಯಾರಲ್ಲಿ (ನ ಸಂತಿ) ಇಲ್ಲ (ನಿರಿಂದಿಯ) [ಯಾರು] ಇಂದಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಮನದಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ. (ಜಾಣನಮಯಃ) ಜಾಣನಮಯ (ಅನಪಾಯಃ) ಅವಿನಾಶಿ

ಯಿದ್ದಾರೆ. (ಃ) ಆ (ದೇವದೇವಃ) ದೇವಾಧಿದೇವರು (ಮಹು) ನನ್ನ (ಹೃದಯೀ) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ (ಅಸ್ತಾಮ್) ವಿರಾಜಮಾನರಿರಲಿ.

ವಿಶೇಷಾಘರ್ : - ಯಾರು ಮೋಹ-ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಏಧ್ಯಾದ್ವಷಿಷ್ಟ ಸಂಘಾರಿಗಳಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸಮ್ಮುಕ್ತದ್ವಷಿಷ್ಟಗಳು ಆ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವರು ಸಂಘಾರವನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಧ್ಯಾದ್ವಷಿಷ್ಟವನೇ ಸಂಘಾರದ ಮೂಲವಿದೆ. ಭಗವಂತರು ಆ ಮೂಲವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಭಗವತ್ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಜೀವರುಗಳು ಕಚ್ಚಿರೂಪದಿಂದ ಭಗವಂತರಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ತಮ್ಮ ಆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಂಘಾರದ ಮೂಲರೂಪವಾದ ಏಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮೆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮೆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವನೆಯಿದೆ.

ತೀರ್ಥಿ ಜನೀಂದ್ರದೇವರ ಸ್ತुತಿ :

ಯೋ ವ್ಯಾಪಕೋ ವಿಶ್ವಜನೀನವೃತ್ತೇ;
ಸಿದ್ಮೋ ವಿಖುದ್ಮೋಧುತಕರ್ಮಬಂಧಃ ।
ಧ್ಯಾತೋ ಧುನಿತೇ ಸಕಲಂ ವಿಕಾರಂ,
ಸ ದೇವದೇವೋ ಹೃದಯೀಮಮಾಸ್ತಾಮ್ ॥೧೧॥

ಅನ್ನಯಾಘರ್ :- (ಯಃ) ಯಾರು (ವಿಶ್ವಜನೀನವೃತ್ತೇ) ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ (ವ್ಯಾಪಕ) ವ್ಯಾಪಕರಿದ್ದಾರೆ (ಸಿದ್ಧಾ) ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ, (ವಿಖುಧಃ) ವಿಖುಧರಿದ್ದಾರೆ. (ಧುತಕರ್ಮಬಂಧಃ) ಯಾರು ಕರ್ಮ ಬಂಧನವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. (ಧ್ಯಾತಃ

ಧುನಿತೇ ಸಕಲಂ ವಿಕಾರಂ) ಯಾರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ವಿಕಾರಗಳು ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. (ಃ) ಆ (ದೇವ-ದೇವ) ದೇವಾಧಿದೇವರು (ಮಹು) ನನ್ನ (ಹೃದಯೀ) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ (ಅಸ್ತಾಮ್) ವಿರಾಜಮಾನರಿರಲಿ.

ವಿಶೇಷಾಘರ್ : ೧) ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವವು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಿಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತರೀಕರದ ಆಕಾರವು ಅದು ವರ್ತಮಾನ ಆಕಾರವಿದೆ. ಏಂದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಅನ್ನ ದ್ವಾರಾ ಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಭಗವಂತರು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಜೀವನು ವಾಸಿಪಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಕೇವಲಜ್ಞನದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಥವಾ ಕಾಲದ ಭೇದವಲ್ಲದೆ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜೀವವನ್ನು ಸರ್ವಾಗತ ಅಥವಾ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ.

೨) ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ : ೧. ಭಾವಕರ್ಮ ॥. ದ್ವಾರ್ಪಕರ್ಮ ॥. ಸೋಕರ್ಮ (ತರೀಕರ ಮೌದಲಾದಪುಗಳು); ಈ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಿದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಈ ಶೈಲೀಕದ ಮೂಲಕ ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾವಕರ್ಮ ಎಂದರೆ ತಸ್ತಲ್ಲಿರುವ ವಿಕಾರೀ ಭಾವಗಳು, ನಿಜವಾಗಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಬಂಧವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಭಾವಕರ್ಮ ದಿಂದಲೇ ಈ ಜೀವದಜ್ಞನವು ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುತ್ತದೆ. ದ್ವಾರ್ಪಕರ್ಮವಂತೂ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವಿದೆ.

ಈಗ ನಾಲ್ಕು ಗಾಭಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಶಯದ ಭಾವನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ :

ನ ಸ್ವತ್ವತೇ ಕರ್ಮಕಲಂಕದೋಪ್ಯे-
ಯೋ ಧ್ವಾತಸಂಫೈರಿವ ತಿಗ್ರಿರಶ್ಚಃ ।
ನಿರಂಜನಂ ನಿತ್ಯಮನೇಕಮೇಕಂ,
ತಂ ದೇವಮಾಪ್ತಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥೧೮॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ತಿಗ್ರಿರಶ್ಚಃ) ಸೂರ್ಯನು (ಧ್ವಾತಸಂಫೈರಿ) ಅಂದಕಾರದ ಸಮೂಹವನ್ನು (ಸ್ವತ್ವತೇ) ಸ್ವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ (ಇವ) ಅವನಂತ ಹಾಗ (ಯಃ) ಯಾರು (ಕರ್ಮಕಲಂಕದೋಪ್ಯೇ) ಕರ್ಮಕಲಂಕರೂಪದ ದೋಷಗಳನ್ನು (ನ ಸ್ವತ್ವತೇ) ಸ್ವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು (ನಿರಂಜನ) ಕರ್ಮರೂಪ ಅಂಜನದಿಂದ ರಹಿತರೂ (ನಿತ್ಯಂ) ನಿತ್ಯರೂ (ಅನೇಕಂ) ಗುಣ-ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಏಕರೂ (ತಂ ಆಪ್ತದೇವಂ ಶರಣಂ) ಅಂಥ ಆ ಆಪ್ತದೇವರ ಆಶ್ರಯವು (ಪ್ರಪದ್ಯೇ) ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ಆತ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊರತುವಡಿಸಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಯಾರೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶರಣರೂಪರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ರಾಗವಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸುಪಾತ್ರ ಜೀವರುಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯವು ವೀತರಾಗ ಭಗವಂತರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಭಗವಂತರು ನಿಮಿತ್ತರೂಪದಿಂದ ಶರಣರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿತ್ಯಯದ - ವ್ಯವಹಾರದ ಆಶ್ರಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟಿರಿಂದ ಇಪ್ಫತ್ತೊಂದರವರೆಗಿನ ಶೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಆಶ್ರಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇಪ್ಫತ್ತರದರಿಂದ ಇಪ್ಫತ್ತಾರರವರೆಗಿನ ಒದು ಶೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಯ ಆಶ್ರಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಶ್ರಯದ ಭಾವನೆ :

ವಿಭಾಸತೇ ಯತ್ ಮರೀಚಿಮಾಲನ್
ವಿದ್ಯಮಾನೇ ಭುವನಾವಭಾಸಿ ।
ಸ್ವತ್ವಸ್ವಿತಂಬೋಧಮಯಪ್ರಕಾಶಂ,
ತಂ ದೇವಮಾಪ್ತಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥೧೯॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಭುವನಾವಭಾಸಿ) ಮೂರು ಶೋಕಗಳನ್ನು ವ್ಯಕಟಪಡಿಸುವಂಥ (ಯತ್) ಯಾವನ (ವಿದ್ಯಮಾನೇ) ವಿದ್ಯಮಾನತೆ ಯಿರುಪುದರಿಂದ (ಮರೀಚಿಮಾಲಿ) ಸೂರ್ಯನು (ನ ಅಧಭಾಸತೇ) ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ (ಸ್ವತ್ವಸ್ವಿತ) ತನ್ನ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಪಿತವಿರುವ (ತಂ ಆಪ್ತದೇವಂ) ಆ ಆಪ್ತದೇವನ ಆಶ್ರಯವು (ಪ್ರಪದ್ಯೇ) ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ನಿತ್ಯಯದಿಂದ ತನ್ನ ಆತ್ಮನೇ ಆಪ್ತದೇವನಿದ್ದಾನೆ. ತೀರ್ಥಾಂಕರ ದೇವರಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧ ಭಗವಂತರಾಗಲಿ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರರಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಆಪ್ತದೇವ-ಮಾತ್ರರಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಆಪ್ತದೇವ-ರಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅರಹಂತರು ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧ ಭಗವಂತರು ನಿತ್ಯಯದಿಂದ ತಮಗೆ ತಾವು ಆಪ್ತರಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಿತ್ಯಯದಿಂದ ತಮಗೆ ತಾನು ಆಪ್ತದೇವನಿದ್ದಾ-ಂದನು ಕೂಡ ನಿತ್ಯಯದಿಂದ ತನಗೆ ತಾನು ಆಪ್ತದೇವನಿದ್ದಾ-ಸಂಬುದ್ಧನ್ನು ಈ ಶೋಕದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಶ್ರಯದ ಭಾವನೆ :

ವಶೋಕ್ತಮಾನೇ ಸತಿ ಯತ್ ವಿಶ್ವಂ,
ವಿಶೋಕ್ತತೇ ಸ್ವಪ್ಷಮಿದಂ ವಿವಿಕ್ತಮ್ ।
ಶುದ್ಧಂತಿವಂ ಶಾಂತಮನಾಧ್ಯನಂತಂ,
ತಂ ದೇವಮಾಪ್ತಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥೨೦॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಯತ್) ಯಾರನ್ನು (ವಿಲೋಕ್ಯಮಾನೇ ಶತಿ) ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದರಿಂದ (ಇದಂ) ಈ (ವಿಶ್ವಂ) ವಿಶ್ವ-ಜಗತ್ (ವಿವಿಕ್ತಂ) ಭಿನ್ನರೂಪದಿಂದ (ಸ್ವಷ್ಟವೂ) ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ (ವಿಲೋಕ್ತತೇ) ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥ (ತುದ್ಭಂ) ಮುದ್ಧರೂ (ತಿಂಬಂ) ಕಲ್ಯಾಣಿರೂಪರೂ (ಹಾಂತರ್ಮೂ) ಹಾಂತರೂ ಮತ್ತು (ಅನಾದಿ-ಅನಂತ) ಅನಾದಿ-ಅನಂತರೂ ಆದ (ತಂ ಆಪ್ತದೇವಂ ತರಣಂ) ಆ ಆಪ್ತದೇವರ ಆಶ್ರಯವು (ಪ್ರಪದ್ಯೇ) ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ೧) ವಿಶ್ವ-ಅರುದ್ರವ್ಯಗಳು ಎಂದರೆ ಜೀವ, ಪ್ರದಲ, ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಆಕಾಶ, ಕಾಲಹಾಗೂ ಆವಲ್ಲಿವ್ಯಗಳ ಗುಣ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯಗಳು.

೨) ತಿವ = ಉಪದ್ರವರಹಿತ ; ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮದರೆಯು ; ರಾಗ ಮೊದಲಾದವ್ಯಗಳು ಉಪದ್ರವಗಳಿವೆ.

೩) ನಿರಾಕುಲರೂಪವಾದ ಅನಂದವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ; ಜನರು ಯಾವುದನ್ನು ಅನಂದವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಇಲ್ಲವೆ ರಾಂತಿಯೆಂದು ಮನ್ಮಿಷಿದ್ದಾರೆ. ಅದಂತೂ ಅಕುಲರಾದೂಪವಾದ ರತ್ನಿಯಿಂದ ಎಂದರೆ ದುಃಖಿದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಶ್ರಯದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ :

ಯೇನ ಕ್ಷತಾ ಮನ್ಮಿಷಿಫಮಾನಮೂಧಾರ,
ವಿಷಾದನಿದಾಭಯತೋಕಚಿಂತಾ ।
ಕ್ಷಯೋರನಲೇನೇವ ತರುಪ್ರಪಂಚ-
ಸ್ವಂ ದೇವಮಾಪ್ತಂ ತರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥೨೦॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ತರುಪ್ರಪಂಚಕ್ಯಂ) ವ್ಯಕ್ತ ಸಮೂದರದ ನಾರವು (ಅನಲೇನ) ಅಗ್ನಿಯಂದ (ಇವ) ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ (ಮನ್ಮಿಷಿ

ಮಾನಮೂಧಾರ ವಿಷಾದನಿದಾಭಯತೋಕಚಿಂತಾ) ಕಾಮ, ಮಾನ, ಮೂರ್ಖೀ, ಶೀಧ, ನಿದ್ರೆ, ಭಯ, ತೋಕ ಮತ್ತು ಚಿಂತೆ (ಯೇಸಕ್ತತಾ) ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾರು ನಾಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. (ತಮ್ ಆಪ್ತದೇವಂ ತರಣಂ) ಅಂಥ ಆಪ್ತದೇವರ ಆಶ್ರಯವು (ಪ್ರಪದ್ಯೇ) ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ಈ ತೋಲ್ಲಿಕದಲ್ಲಿ ಆಪ್ತಪ್ರರೂಪರ ವಿಶೇಷ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವರ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿಯಂತೂ ತನ್ನ ಮುದ್ಧತ್ವ ಸ್ವರೂಪದ ಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಪೂಳಿಲಕ್ಷ್ಯ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮ ಮೊದಲಾದ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಭಾವನೆಯಿದೆ.

ಸಾಮಾಂಯಿಕದ ಸಲುವಾಗಿ ಆಸನ :

ನ ಸಂಸ್ತರೋಽರ್ಜ್ಞಾ ನ ತ್ಯಾಂನಮೇದಿನೀ,
ವಿಧಾನತೋ ನೋಷಲಕೋ ವಿನಿಮಿತಃ ।
ಯತೋ ನಿರಸ್ತಾಕ್ಷಕಷಾಯವಿದ್ವಿಷಃ,
ಸುಧೀಭರಾತ್ಮೈವ ಸುನಿಮರಲೋ ಮತಃ ॥೨೧॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ವಿಧಾನತಃ) ವಿಧಿರೂಪದಿಂದ (ನ ಆರ್ಜಾ) ತಲೆಯಲ್ಲದ (ನ ತ್ಯಾಂ) ತ್ಯಾಂವಲ್ಲದ (ಮೇದಿನೀ) ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲದ (ನೋಷಲಕಃ) ಕಾಷ್ಯದ ಮಹಿಳೆಯಲ್ಲದ (ಸಂಸ್ತರೋ) ಆಸನರೂಪವನಿಯತವಾಗಿದೆ, ನಿಮಿತವಾಗಿದೆ (ಯತಃ) ಏಕಂದರೆ (ನಿರಸ್ತಾಕ್ಷಕಷಾಯವಿದ್ವಿಷಃ) ಯಾರು ಭಾವೇಂದ್ರಿಯ, ಕಷಾಯ, ದ್ರೋಷ ಮೊದಲಾದವ್ಯಗಳನ್ನು ನಷ್ಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ (ಸುನಿಮರಃ) ಸುನಿಮರಲವಾದ (ಆತ್ಮಾಧಿವ) ಆಕ್ಷನೇ ಆಸನಿಧಾನೆ (ಸುಧೀಮಿಃ) ಸಮೃಗ್ಂಜಿನಿಗಳ ಮೂಲಕ (ಮತಃ) ಮನ್ಮಿಷಲಾಗಿದೆ.

ವಿಶೇಷಾಧಿ : ೧) ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಂಯಿಕದ ಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮ+ಅಯ+ಇಕ=ಸಾಮಾಂಯಿಕ ಎಂದರೆ ಯಾವುದರ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷರಹಿತವಾದ ಸಮಭಾವನೆಗಳ ಲಾಭವಾಗುವಂಥ ಶುದ್ಧಭಾವವು, ಯಾವ ಜೀವಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿತನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೋ ಆ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮನ ಶುದ್ಧರೂಪದ ಪರಿಚಾನವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಆಶುದ್ಧಭಾವನೆಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಸಾಮಾಂಯಿಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೨) ಸಂಸ್ತರ = ಆಸನ, ಕಟ್ಟಾಸನ, ಹಾಷಾಗಾ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನ ಆಸನವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆತ್ಮನ ನಿಜವಾದ ಆಸನ ವಿದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೩) 'ಕವಾಯ'ದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥವು ಏಧಾತ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಒಹಳಮ್ಮೆ ಜೀವರುಗಳು ಕೇವಲ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕವಾಯಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೆ ಅದು ಯಥಾರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಜೀವನು ಯಾವಾಗ ಏಧಾತ್ಮವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಸಮೃದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅನಂತ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣರೂಪವಾದ ಅನಂತಾನುಭಂಧ ಕವಾಯವು ಎಂದರೆ ಪರವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಲಾಭ - ಹಾನಿಗಳಾಗುತ್ತವೆಂಬ ಮನುಷ್ಯರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯಿ, ಲೋಭಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಸರಾಗ ಸಮೃಕ್ಷದ್ವಿಷಿಜೀವಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ 'ಕವಾಯ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಜೀವನಿಗೆ ಬಾರಿತ್ತದ ದೋಷದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

೪) ಆತ್ಮ = ಇಂದ್ರಿಯ ; ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಭಾವೇಂದ್ರಿಯವೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಮತ್ತು ವ್ಯನಃ ದ್ರವ್ಯೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ವಲ ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಜೀತನ ದ್ರವ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ವೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರ, ಪ್ರದ್ವಲ (ಜಡ) ಇಂದ್ರಿಯಗಳಂತೂ (ಪರದ್ರವ್ಯರೂಪ) ಪ್ರದ್ವಲ ದ್ರವ್ಯದ ಸ್ಥಂಧವಿವೆ. ಅವು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಲಾಭ - ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಆತ್ಮನೂ ಅಪ್ರಾಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಸ್ವಳಿಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ವಲ ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳಿಂದ. ಅದೇ ಸ್ವಳಿಧಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದ್ವಲೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಉಳಾರದಿಂದ ಆತ್ಮ ಪ್ರದೇಶದ ರಚನೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಜೀತನ ದ್ರವ್ಯೇಂದ್ರಿಯವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವು ಕೂಡ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಲಾಭ - ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಜೀತನ ದ್ರವ್ಯೇಂದ್ರಿಯದ ಮೂಲಕ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕ್ಷಯೋಪಶಮರೂಪದ ಕಕ್ಷೀಯು ಅದು ಭಾವೇಂದ್ರಿಯವಿದೆ. ಈ ಭಾವೇಂದ್ರಿಯವಂತೂ ಆತ್ಮನ ಜಾಣದ ಪ್ರಕಟತೆಯಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವ - ಭಾವವಲ್ಲ.

ಸಮೃಕ್ಷದ್ವಿಷಿಯು ಆತ್ಮನ ಅಪ್ರಾಣಿ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದ ತನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹೀ ಕ್ರಮಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥದ ಮೂಲಕ ಭಾವೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಎಂದರೆ ಅಪ್ರಾಗಳತ್ತ ಹರಿಯುವ ತನ್ನ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರೂಪಿಸಿ ಸಂಪ್ರಾಣ ಕೇವಲಜಾಣದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಾವೇಂದ್ರಿಯವು ಜೀವನ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಭಾವವಿದ್ದು ದರಿಂದ ಅಪ್ರಾಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರವು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಮಯ ವಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಆತ್ಮನ ಶತ್ರುವೆಂದು ಗಣಿಸಿ ಅವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇ) ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧರ್ಥನವಾದ ನಂತರ ಮನ್ಯಸ್ಯೇಯಲ್ಲಿ
ಭಾವೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದರ ನಂತರ ಆ
ಸಮೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವನು ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥದಿಂದ ವಿಮೃಷ್ಟ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ರಾಗ-
ದೇಷಗಳನ್ನು ಮಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಮೃತಾಂಶದಿಂದ ಭಾವೇಂದ್ರಿಯ
ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾರಿತ್ತುದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸರ್ವಾರ್ಥಾ ಮಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರ
ಕಾರ್ಯ ಅವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಂತರ ಅಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಕೇವಲಜ್ಞನವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗ ಭಾವೇಂದ್ರಿಯಗಳು
ಸರ್ವಾರ್ಥಾ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವವು.

బాహ్యభేగాలలడే ఆత్మలేనతెయు అదు శామాయికవిదే :

ନ ସଂଶ୍ରୀରୋ ଭଦ୍ର ! ଶାମାଧିଶାଧନଂ,
ନ ଲୋକପୁରଜା ନ ଚ ଶଂଖମେଲନମ୍ବା ।
ଯତ୍କର୍ତ୍ତେଇଧାୟାତ୍ମେ ରତ୍ନୋ ଭବାନିକଂ,
ଏମୁଢ଼େ ସପାର୍କମୁହି ବାହୁଦାନାମ୍ବା ॥୩୭॥

ಅನ್ನಯಾಭ್ರ : (ಭದ್ರ !) ಎಲ್ಲೆ ಭದ್ರನೇ ! (ಯತಃ) ಯಾವ
 (ಸಮಾಧಿ ಸಾಧನಂ) ಸಮಾಧಿಯ, ಸಾಮಾಲುಕದ ಸಾಧನವಾದ (ನ
 ಸಂಸ್ತರೋ) ಅಸನವಲ್ಲದ ಕಲ್ಲಿನಂತಿರುವ ಮತ್ತು (ನ ಲೋಕಪ್ರಾಚಾ)
 ಜನರಿಂದ ಪೂಜ್ಯವಲ್ಲದ (ನ ಸಂಭಮೇಲನಮ್) ಸಂಭದೊಂದಿಗೆ
 ಸಂಗತಿಯಿಲ್ಲದ (ತತಃ) ಆ (ಸವ್ಯಾಮ್ ಅಷಿ ಬಾಹ್ಯವಾಸನಾಮ್)
 ಸರ್ವ ಬಾಹ್ಯೇಚ್ಯಿಗಳನ್ನು (ವಿಮುಚ್ಯ) ತೆಜಿಸಿ (ಅಧ್ಯಾತ್ಮರತಃ)
 ಅಧ್ಯಾತ್ಮಲೀನತೆಯು (ಅನಿತಂಭವ) ನಿರಂತರವಾಗಲಿ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ೧) ಅತ್ಯನ್ತ ಪುದ್ಧ ಪರ್ಯಾಯವು ಆದು
ಸಾಮಾಯಿಕವಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾಧನವು ಯಾವುದೇ ಬಾಹ್ಯ ಪದಾರ್ಥವಿಲ್ಲ.

ಅದರೆ ಅಂತಹುದಲ್ಲಿದೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಆಸನ ಲೋಕಪೂರಿಚೆ ಅಥವಾ ಸಂಘ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಸಾಮಾಂಯಿಕದ ಸಾಧನವಲ್ಲ. ಅದರೆ ಆ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಕಡೆಗೆಯದ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಜಾತ್ವನತ್ತ ತಿರುಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಉಳಿಯುವುದು, ಅದು ನಿಡವಾದ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಸಾಮಾಂಯಿಕ ಮಾಡುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಂಯಿಕವಿದೆ. ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಸಂಬಂಧದ ವಿಕಲ್ಪ ಬಾಹ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಸಂಬಂಧದ ವಿಕಲ್ಪ ಬಾಹ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಬಾಹ್ಯವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ೧೯ನಾಗಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

೭) ಯಾವುದು ಶಮ್ಮಗ್ರಹ-ಚಾನ-ಕಾರಿತ್ಯಸ್ವಭಾವರೂಪವೂ, ಪರಮಾಧ್ಯಭೂತ ಚಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಸುವಂಥದೂ, ಕೇವಲ ವಿಕಾಗ್ರತಾರೂಪ ಲಕ್ಷಣವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪುದ್ಧರ್ತಸ್ವರೂಪವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ನಿಡವಾದ (ನಿಶ್ಚಯ) ಸಾಮಾಂಯಿಕವಿದೆ. ಅದು ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣಭೂತವಿದೆ. (ಸಮಯಸಾರ ಕನ್ನಡಗಾಢ ರಿಖಿಲ ರ ಟೀಕೆ ಪ್ರಟಿ ಅಲ್ಲ ಮೋಡಿ)

ಮೋಕ್ಕದ ಸಲುವಾಗಿ ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರವಾಗುವ ಉಪದೇಶ:
 ನ ಸಂತಿ ಬಾಹ್ಯ ಮಮ ಕೇಳನಾಥಾ,
 ಭವಾಮಿ ತೇವಾಂ ನ ಕದಾಚನಾಹಮ್ |
 ಆತ್ಮಂ ವಿನಿತ್ತಿತ್ವವಿಮುಚ್ಯ ಬಾಹ್ಯಂ,
 ಸ್ವಸ್ಥಃ ಸದಾ ತ್ವಂ ಭವಭದ್ರ ! ಮುಕ್ತಾ || ೩೪ ||

ಅನ್ನಯಾರ್ಥ : (ಬಾಹ್ಯ: ಕೇಂಚನಲಾರ್ಥ) ಬಾಹ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥವು (ಮುಮು) ನನ್ನದು (ನ ಸಂತಿ) ಇಲ್ಲ; (ಅದ್ದಂ) ನಾನು (ಕದಾಚನ) ಎಂದೂ (ತೇವಾರ್ಥ) ಅವುಗಳವನು (ನ ಭವಾಮಿ)

ಅಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. (ಇತ್ತಂ) ಈ ಪ್ರಕಾರ (ವಿನಿತ್ತಿತ್ವ) ಯಥಾರ್ಥ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ (ಭದ್ರಃ) ಎಲ್ಲೆ ಭದ್ರನೇ ! (ತ್ವಂ) ನೀನು (ಬಾಹ್ಯಂ) ಬಾಹ್ಯ ಭಾವಗಳನ್ನು (ವಿಮುಚ್ಯ) ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು (ಮುಕ್ತೀ) ಮುಕ್ತಯ ಸಲುವಾಗಿ (ಸದಾ) ಯಾವಾಗಲೂ (ಸ್ವಫಃಭವ) ಸ್ವಸ್ಥನಾಗು.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ೧) ವಿಕಲ್ಪ, ರಾಗ-ದ್ವೇಷ, ಮಭ-ಅಶಭಾವ ತರಿರುವುದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಜೀವಗಳು - ಇವಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಾತ್ಮನಿಂದ ಬಾಹ್ಯವಿವೆ ಭಿನ್ನವಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ರೂಪ ಮಹತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನಾತ್ಮನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹಾಳ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರನಾಗು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅತ್ಯನ್ತಲ್ಲಿ ಪುದ್ಧರೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು.

೨) 'ವಿನಿತ್ತಿತ್ವ' ರಬ್ಬಿಪು ಶೂಲಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಸ್ವ-ಪರಗಳ ಭೇದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುವುದು ಜೀವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಸ್ವ-ಪರಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಎಂದೂ ಭೇದ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಾರದು. ಮತ್ತು ಭೇದಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮ ವೇಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅದರ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ದೃಢ ಮಾಡಬೇಕಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅತ್ಯಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಿರತೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ :

ಅತ್ಯಾನಮಾತ್ಮನ್ಸವಲೋಕ್ಯಮಾನಸ್ವಂ

ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಮಯೋ ವಿಶುದ್ಧಃಃ

ವಿಕಾಗ್ರಚಿತ್ತಃ ವಿಲುಯತ್ತತತ್ತ,

ಸ್ವಿತೋರವಿ ಸಾಧುಲ್ಭಭತೇ ಸಮಾಧಿಮಾ ॥೨೫॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಅತ್ಯಾನಿ) ತನ್ನಲ್ಲಿ (ಅತ್ಯಾನಮಾ) ತನ್ನ ಅತ್ಯಾನನ್ನು (ಅವಲೋಕ್ಯಮಾನಃ) ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ (ತ್ವಂ) ನೀನು (ದರ್ಶನ

ಜ್ಞಾನಮಯಃ) ದರ್ಶನಜ್ಞಾನಮಯ (ವಿಶುದ್ಧಃ) ವಿಶುದ್ಧನಿರುವೆ. (ಪಿಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾದ (ಸಾಧುಃ) ಸಾಧು (ಯತ್ತತತ್ತ) ಎಲ್ಲ (ಪಿಕಾಗ್ರಚಿತ್ತಃ) ವಿಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾದ (ಸಾಧುಃ) ಸಾಧು (ಯತ್ತತತ್ತ) ಎಲ್ಲ ಸ್ವಿತೋರವಿ ಸ್ವಿತೋರವಿ ಕೂಡ (ಖಿಲು) ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಚೀಕಾದಲ್ಲಿ (ಸ್ವಿತೋರವಿ) ಸ್ವಿತೋರವಿ ಕೂಡ (ಖಿಲು) ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಸಮಾಧಿಮಾ (ಸಮಾಧಿಮಾ) ಸಮಾಂಯಾವಾಗನ್ನು (ಉಭತೇ) ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (ಸಮಾಧಿಮಾ)

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ :- ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಾ (ಜ್ಞಾಯಕ) ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರು ವಿಕಾಗ್ರಾಗುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಶುದ್ಧತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅತ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವರೂಪ :

ಏಕಃ ಸದಾ ಶಾಶ್ವತತಿಕೋ ಮಮಾತ್ಮಾ,

ವಿನಿರೂಪಃ ಸಾಧಿಗಮಸ್ವಭಾವಃ ।

ಬಹಿರ್ಭರ್ವಾಃ ಸಂತಯುಪರೇ ಸಮಸ್ತಾ,

ನ ಶಾಶ್ವತಾಃ ಕರ್ಮಭರ್ವಾಃ ಸ್ವಕೀಯಾಃ ॥೨೬॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಮಮ) ನನ್ನ (ಅತ್ಯಾನಿ) ಅತ್ಯಾನ (ಸದಾ) ಯಾವಾಗಲೂ (ಪಕಃ) ಬಿಕನಿದ್ವಾನೆ (ಶಾಶ್ವತತಿಕಃ) ಶಾಶ್ವತತಿದ್ವಾನೆ (ವಿನಿರೂಪಃ) ವಿಶೇಷನಿರೂಪಳನಿದ್ವಾನೆ ಮತ್ತು (ಸಾಧಿಗಮಸ್ವಭಾವಃ) ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಮಯನಿದ್ವಾನೆ. (ಅಪರೆ) ಅನ್ಯ (ಸಮಸ್ತಾಃ) ಸದ್ರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಮಯನಿದ್ವಾನೆ. (ಶಾಶ್ವತತಿಕಃ) ಬಾಹ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು (ನ ಶಾಶ್ವತಾಃ ಸಂತಿ) (ಬಹಿರ್ಭರ್ವಾಃ) ಬಾಹ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು (ನ ಶಾಶ್ವತಾಃ ಕರ್ಮಭರ್ವಾಃ) ಕರ್ಮಭರ್ವಾಃ ನಿರ್ವಿತಪುರುಷಗಳಿವೆ. ಶಾಶ್ವತತಿಲ್ಲ (ಕರ್ಮಭರ್ವಾಃ) ಕರ್ಮಭರ್ವಾಃ ನಿರ್ವಿತಪುರುಷಗಳಿವೆ. (ಸ್ವಕೀಯಾಃ) ಸ್ವಯಂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಿಂದ ಇವೆ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ಅತ್ಯಾನು ಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವನಿದ್ವಾನೆ. ಅತ್ಯಾನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಯಾವ ಪರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿವೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರಣಾದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆ ಪರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವ

ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪರದಿಂದ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳಾಗುತ್ತವೆಂಬ ಮನ್ಸುಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಘಮವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಯಾವ ಜೀವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ರುದ್ದಿ ಚಾಳನಮಾತ್ರ, ಸ್ವಭಾವಪ್ರಭಾವನೆಂದು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ತನ್ನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯ ರೂಪದ ಸಾಮಾಂಯಿಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನೇ ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರದಿಂದ ಆತ್ಮನ ಭಿನ್ನತೆಯ ವಿಚಾರ :

ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿ ನೈಕ್ಯಂ ವಪ್ಯಾಪಾಪಿ ಸಾಧ್ಯ,
ತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಕಂ ಪ್ರತ್ಯ ಕಲತ್ರ ಮಿತ್ಯೇ : /
ಪ್ರಘಕ್ಕರ್ತೇ ಚಮರ್ಚಿರೋಮಕೂಪಾ:
ಕುತೋಹಿ ತಿಪ್ಯಂತಿ ಶರೀರಮಧ್ಯೇ ॥೨೨॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಯಸ್ಯ) ಯಾರದು (ವಪ್ಯಾಪಾ ಸಾಧ್ಯಾಪಾ ಅಥ) ಶರೀರದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡ (ಇಕ್ಯಂ) ಏಕತೆ (ನಾಲ್ಕಿ) ಇಲ್ಲ (ತಸ್ಯ) ಅವರದು (ಪ್ರತ್ಯ ಕಲತ್ರ ಮಿತ್ಯೇ) ಪತ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯ ಅಥವಾ ಏತ್ತರಜತೆ (ಕಂ ಅಸ್ತಿ) ಏಕತೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ (ಹಿ) ಕಾರಣ (ಚಮರ್ಚಿ) ಚಮರ್ಚವನ್ನು (ಪ್ರಘಕ್ಕರ್ತೇ) ಭಿನ್ನ ಮಾಡಿದರೆ (ರೋಮ ಕೂಪಾ) ರೋಮಭಿದ್ರವ (ಶರೀರಮಧ್ಯೇ) ಶರೀರದಲ್ಲಿ (ಕುತ್ತಿ) ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ (ತಿಪ್ಯಂತಿ) ಇರಬಲ್ಲದು?

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ೧) ಶರೀರವೇ ಆತ್ಮನದಿಲ್ಲವೆಂದ ಬಳಿಕ ಶರೀರದ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಗಣಸಲಾದ ಬಂಧು - ಬಾಂಧವರನ್ನು ಆತ್ಮನವರೆಂದು ಹೇಗೆ ಗಣಸುಪ್ರದು? ಶರೀರದಿಂದ ಆತ್ಮನ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವ ದಕ್ಷೋಷ್ಯರ ಶರೀರದ ಚಮರ್ಚ ಮತ್ತು ರೋಮ ಭಿದ್ರದ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಶರೀರ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಗಣಸಲಾದ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರುಗಳು ನಿನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನರಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅವರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅವರು ನಿನಗೆ

ಎನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರರೆಂಬ ಮನ್ಸುಕೆಯನ್ನು ದೃಢಮಾಡಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುವುದನ್ನು ಈ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨) ಈಗಲೂ ಶರೀರವು ನನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವಿದೆ. ನಾನು ಅದರಲ್ಲೀನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಅದರ ಹಲನ-ಚಲನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ಮನ್ಸುಪ್ರದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಶರೀರವನ್ನು ಏಕವೆಂದು ಮನ್ಸುಮತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಂಯಿಕವೆಂದೂ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಆತ್ಮನಿಗೆ ಬಾಕ್ಷ ಸಂಯೋಗದ ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ದುಃಖಿವಾಗುತ್ತದೆಂಬು-ದನ್ನ ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :

ಸಂಯೋಗತೋ ದುಃಖಿಮನೋಕಭೇದಂ,
ಯತೋ ಶ್ವತೇ ಜನ್ಮವನೇತರೀರಿ ।
ತತ್ಸ್ವಿ ಧಾರ್ಮಾ ಪರಿವರ್ತನೀಯೋ,
ಯಿಯಾಸುನಾ ನಿವ್ರತಿಮಾತ್ರನೀನಾಮ್ ॥೨೩॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಯತಃ) ಆ (ಶರೀರ) ಶರೀರಧಾರಿ ಜೀವಗಳು (ಜನ್ಮವನೇ) ಜನ್ಮರೂಪದ ವನದಲ್ಲಿ (ಸಂಯೋಗತಃ) ಸಂಯೋಗದ ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ (ಅನೇಕ ಭೇದಂ) ಅನೇಕವಕಾರದ (ದುಃಖಂ) ದುಃಖವನ್ನು (ಅಶ್ವತೇ ತತಃ) ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ (ಆತ್ಮನೀನಾಮ್) ಆತ್ಮನ (ನಿವ್ರತಿ) ನಿವ್ರತಿ ಶಾಂತಿ- (ಅನಂದಯಿಯಾ ಸುನಾ) ಪಡೆಯಲಿಟ್ಟಿಸುವವರೆಲ್ಲರೂ (ತ್ರಿಧಾ) ಮನ-ವಚನ-ಕಾರ್ಯಗಳ ಏಕತೆಯಿಂದ (ಅಸರ್ವಾ) ಈ ಸಂಯೋಗವ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು (ಪರಿವರ್ತನೀಯಃ) ಬಿಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ೨) ಜೀವನು ಅನಾದಿಯಿಂದಲೇ ಸುಖಿದ ಉಪಾಯದಿಂದ ಚ್ಯಾತನಾಗಿ ಆತ್ಮನ ಭಾವದಿಂದ ಜನ್ಮಧಾರಕ ಮಾಡುತ್ತ ಮತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ವನದ ಉಪಮೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಜೀವನು ಅಜ್ಞಾನ ದರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮರೆತು ಪರದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ತನಗೆ ಲಾಭ - ಹಾನಿಗಳಿವೆಯಂದು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರು ಪರ-ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಪರ-ಪದಾರ್ಥಗಳ 'ಸಂಯೋಗ' ವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳಿಂಬ ವಿಶರೀತ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೃಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಪರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಾನಿಸ್ತವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಅವಗಳ ಗ್ರಹಣ - ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಆಕುಲತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪರವಸ್ತಿಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಸತತ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ದುಃಖಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ವಿಕಾರವಿರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ್ದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಕುಲತೆಯು (ಪುಣ್ಯ-ಭಾವ) ಕೂಡ ನಿಜವಾಗಿ ದುಃಖಿದೇ ಇದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಜ್ಞಾನ ಭಾವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸುಖಿವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಫಲ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಇನ್ನು ರೂಪದ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

೨) ಆ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪರವಸ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಯಥಾರ್ಥ ಭೇದಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿ, ಪರವಸ್ತಿಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ತನತ ತಿರುಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಜೀವನ ದುಃಖವು ದೂರವಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಅನ್ಯ ಉಪಾಯದಿಂದ ದುಃಖವು ದೂರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಪುಣ್ಯದಿಂದ ದುಃಖ ದೂರವಾಗುವುದೋ ಅಭಿವಾ ಇಲ್ಲವೋ?

ಉತ್ತರ : ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂಧರೆ ಪರದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹೋದಲ್ಲಿದೆ ಪುಣ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೇಳಿ ಪರಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ದುಃಖವು ದೂರವಾಗುವುದಾದರೆ ಈ ಇನ್ನು ರೂಪದ ವಸದಲ್ಲಿ ಏಧ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಮಸ್ತ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಜೀವನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ದುಃಖ

ಮತ್ತು ಜನಗಳು ಇದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಇದರಿಂದ ಪುಣ್ಯವು ದುಃಖ ದೂರ ಮಾಡುವ ಉಪಾಯವಲ್ಲಿವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಧರ್ಮವಾಗುವುದು ಅಭಿವಾ ಪುಣ್ಯವು ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಸಹಾಯ ವಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪುಣ್ಯ-ಪಾವದಿಂದ ರಹಿತವಾದ ನಿಜ ಸ್ವಭಾವದ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿ, ಶಿಕಾಲತುದ್ವನಾದ ಚ್ಯಾತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಾರದು. ಮತ್ತು ದುಃಖವು ದೂರವಾಗಲಾರದು. ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಧರ್ಮದ ಕಾರಣವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಏಧ್ಯಾ ಮನ್ನಣಿಸಿಯದೆ. ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಪುಣ್ಯವು ಸರ್ವ ಅನಂಥ ಪರಂಪರೆಗೆ ಕಾರಣವಿದೆಯೆಂದು ಶ್ರೀ ಪಂಚಾಸ್ತಿಕಾಯದ ೧೧೨ ನೇ ಗಾಢ ಮತ್ತು ಅದರ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಾರೆ.

೩.) ಅತ್ಯಾನಿಂದ ಜಾರಿ, ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿದೆ ಪರಲಕ್ಷ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ದೊಳಿಗಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಮಾಗಿ ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ಣಯ ಸರ್ವಧಾ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಸ್ವರೂಪದ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಬಾರಿತ್ತದ ದೊಳಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವವೋ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ರೂಪದಿಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದುವೇ ಸುಖಿವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಜವಾದ ಉಪಾಯವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಟೀಕೆದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ :

ಸರ್ವಂ ನಿರಾಕೃತ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾಲಂ
ಸಂಸಾರಕಾಂತಾರ್ನಿಪಾತಜೇತುಮ್ರೋ ।
ವಿವಿಕ್ತಮಾತ್ಮಾನಮವೇಷ್ಟಮಾಜೋ,
ನಿಲೀಯಸೇ ತ್ವಂ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವೋ ॥೨೮॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಸಂಸಾರಕಾಂತಾರ ನಿಷಾತಹೇತುಮ್ರೋ) ಸಂಸಾರ ರೂಪದ ಫೋರ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಿಸಲು ಕಾರಣರೂಪವಾದ (ಸರ್ವಂ ವಿಕಲ್ಪಜಾಲಮ್ರೋ) ಸಮಸ್ತ ವಿಕಲ್ಪಜಾಲವನ್ನು (ನಿರಾಕೃತ್ಯ) ಮುರಿದು ಹಾಕಿ (ವಿವಿಕ್ತಮ್ರೋ) ಎಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನನಾದ (ಅತ್ಯಾನಮ್ರೋ) ಅತ್ಯನನ್ನು (ಅಚೇಕ್ಷೇವಾಸಃ) ಅವಲೋಕಿಸಿ (ತ್ವಂ) ನೀನು (ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವೋ) ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವದಲ್ಲಿ (ನಿಲೀಯಸೇ) ಲೀನನಾಗು - ನಿಮಗ್ನನಾಗು.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ನಾನು ಪರದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಿಲ್ಲೆನು. ಮತ್ತು ಪರವು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಿಲ್ಲದು. ಅಧವಾ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆಯಿಂದ ಮನ್ನಿಸುವವನ ಏಧ್ಯಾವಿಕಲ್ಪಜಾಲವು ಎಂದೂ ಮುರಿದು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅತ್ಯನ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಕಲ್ಪಜಾಲವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಈ ಶೈಲ್ಯೋಕದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜಾತ್ಯನನ್ನು ಎಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವಂತೆ ಅತ್ಯಾವಲೋಕನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಪರ ಮತ್ತು ಪ್ರಣ್ಯಾದ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಣ್ಯಾ-ಪಾಪ ರೂಪದ ವಿಕಾರಗಳು ಅತ್ಯನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಕರೀರ ಮೊದಲಾದವರ್ಗಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಭಿನ್ನವಿದ್ದು ಅವು ಅತ್ಯನವು ಹೇಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ? ಎಂದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪರದಿಂದ ಹಾಗೂ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನನಾದಂಥ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧ ಸಮಾನವಾದ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಸಂಸಾರ ರೂಪದ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಕ್ಕ ಮಾಡಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ವಿಕಲ್ಪಜಾಲದ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಪ್ರಣ್ಯಾ-ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಯೋಗದ ಸಂಬಂಧ-ವಾಗುತ್ವದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

ಸ್ವಯಂಕೃತಂಕರ್ಮ ಯದಾತ್ಮನಾಪುರಾ,
ಘಲಂತದೀಯಂ ಲಭತೇತುಭಾಶುಭಮ್ /

ಪರೇಣ ದತ್ತಂ ಯದಿ ಲಭತೇಸ್ಪಟಿಂ

ಸ್ವಯಂಕೃತಂ ಕರ್ಮನಿರಘಾಕಂ ತದಾ ॥೩೦॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಪುರಾ) ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ (ಯತ್) ಯಾವ (ಕರ್ಮ) ಕರ್ಮವು (ಅತ್ಯಾನಾಸ್ವಯಂ) ಅತ್ಯನಿಂದ (ಕೃತಂ) ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. (ತದೀಯಂ) ಆದರದೇ (ತುಭಂ-ಅಶುಭಮ್) ತುಭ - ಅಶುಭ (ಫಲಂ) ಫಲವನ್ನು (ಲಭ್ಯತೇ) ಅತ್ಯನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. (ಯದಿ) ಒಂದು ವೇಳೆ (ಪರೇಣದತ್ತಂ) ಪರರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ತುಭಾಶುಭಫಲವು (ಲಭತೇ) ಮೊರೆತರೆ(ತದಾ) ಆಗ (ಸ್ವಯಂಕೃತಂ) ತಾನೇ ಮಾಡಿದ (ಕರ್ಮ) ಕರ್ಮವು (ನಿರಘಾಕಮ್) ವ್ಯಧವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೆಂಬುದು (ಸ್ವಷಟಮ್) ಸ್ವಷಟವಿದೆ. ಪ್ರಗಟವಿದೆ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ೧) ಹೇತನ ಅಧವಾ ಅಡಿತನ ಯಾವುದೇ ಪರ ಪದಾರ್ಥವು ಅತ್ಯನಿಗೆ ಸುಖ-ದುಃಖಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪರದಿಂದ ನನಗೆ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳಾಗುತ್ತವೆಯಿಂಬ ಮನ್ವಕೆಯನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು. ಅತ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ತುಭಾಶುಭ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅವೆಲ್ಲವು ತಾನೇ ವಾಡಿದ ಪ್ರಣ್ಯಾ-ಪಾಪಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳು ಅತ್ಯನಿಗೆ ಸುಖ-ದುಃಖಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಷಾನಿಪ್ಪಡ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ದುಃಖವಿದೆಯಿಂದ ಈ ಶೈಲ್ಯೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೨) ಶ್ರೀ ಪ್ರವಚನಸಾರದ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ೨೪ ಸೆಯ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಏಸೋ ತ್ರಿ ಹಿತಿ ಕೋತ್ತಾ ನಿ ಹಿತಿ
ಕರಿಯಾ ಸಹಾವಣವ್ಯತ್ತಾ /
ಕರಿಯಾ ಹಿ ಹಿತಿ ಅಫಲಾ ಧಮ್ಮೋ
ಜದಿ ಷಪ್ತಲೋ ಪರಮೋ ॥೭೬॥

ಅಧ್ಯ್ಯ : ರಾಗ ಮೊದಲಾದ ಅಶಾದ್ವ ಪರಿಣತಿರೂಪದ ವಿಭಾವದಿಂದ ಉತ್ಸನ್ನವಾಗುವ ಜೀವದ ಕ್ರಿಯೆಯ - ಮೋಹ ಕ್ರಿಯೆಯ - ಅಭಲವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಸಾರರೂಪದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಸಫಲವಿದೆ. ಆದರೆ ಸಮೃದ್ಧರೂಪ ಪೂರ್ವಕವಿರುವ ಸ್ವಿರತೆಯ ರೂಪದ ಪರಮಧರ್ಮವು ನಿಷ್ಪಲವಿದೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಅದು ನರ-ಸಾರಕ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸಾರ ಪಯ್ಯಾಯ ರೂಪದ ಫಲದಿಂದ ರಹಿತವಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಏಧಾತ್ಮರೂಪದ ಅಶಾದ್ವ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೩) ಪೂರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಪುರಾಯತ್ತಾ' ಕರ್ಮ ಅತ್ಯನಾ ಸ್ವಯಂ ಕೃತಂ' ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅತ್ಯನು ಸ್ವಯಂ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮದ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಜೀವದ ವಿಕಾರಗಳು ನಿಮಿತ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಶಲುವಾಗಿಇದೆ. ಜೀವನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರಭಾವ ಮಾಡುವಾಗ ಕಟ್ಟಲಿಟ್ಟ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅತ್ಯನು ಸ್ವಯಂ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೋಡಿದರೆ ಅತ್ಯನು ಜಡ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಖಕಂದರೆ ಅತ್ಯನು ಜೇತನ ದ್ರವ್ಯನಿದ್ದು ಜಡ ಕರ್ಮವು ಅನಂತ ಅಚೇತನ ಪ್ರಗಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯಗಳಿವೆ.

೪) 'ಸ್ವಯಂ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ನಿರಘರ್ಷಕರ್ಮ' ಈ ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಪುದು ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಜೀವನು ಯಾವ ಭಾವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ನಿತ್ಯಯದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಕೃತ ಕರ್ಮವಿದೆ. ಮತ್ತು ಜೀವನು ಆ ಭಾವಕರ್ಮದ ಕರ್ತೃ-ಭೋಕ್ತೃ ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ (ಆ ಭಾವ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ಅಗುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭಾವದ ಮತ್ತು ಅಶಾದ್ವ ಭಾವ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭಾವದ ಮತ್ತು ಅಶಾದ್ವ ಭಾವದ ಮಾಡಿದರೆ ಅಶಾದ್ವ ಭಾವದ ಕರ್ತೃ ಹಾಗೂ ಭೋಕ್ತೃ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ಆ ಭಾವಕರ್ಮವು ನಿರಘರ್ಷಕವಿಲ್ಲ. ಜೀವನು ಅಶಾದ್ವ ಭಾವ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿಮಿತ್ತ - ಸ್ವೀಮಿತ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವ ನವೀನ ಕರ್ಮಗಳು ಜೀವನ ಜತೆ ಏಕ ಕ್ಷೇತ್ರಾವಾಸ ರೂಪದಿಂದ ಬಂಧಿಸುತ್ತವೆ, ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಕೃತ ಕರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

೫) ಜಡಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಫಾತಿ ಮತ್ತು ಅಫಾತಿಯೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಿವೆ. ಅಪ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಫಾತಿಕರ್ಮವು ನಿರಘರ್ಷಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಅಪ್ರಗಳ ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಅಪ್ರಗಳೂಡನೆ ಒಂದಾಗುತ್ತಾನೆ ಅಪ್ಪು ಪ್ರಮಾಣದೊಳಗೆ ಅತ್ಯನಲ್ಲಿ ವಿಕಾರೀ ಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೇ ಫಾತಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವುದೆಂದು ಉಪಚಾರದಿಂದ ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಫಾತಿ ಕರ್ಮಗಳು ನಿರಘರ್ಷಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕೂಡ ಉಪಚಾರವಿದೆ.

ಯಾವ ಜೀವನು ತನ್ನ ಪ್ರಯುಷಾರ್ಥದಿಂದ ಆ ಕರ್ಮಗಳ ಉದಯ ದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪು ಅಂತದಿಂದ ಅಪ್ರಗಳೂಡನೆ ಒಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪು ಅಂತದಿಂದ ಆ ಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನು ಯಾವಾಗ ವಿಕಾರ ಮಾಡದ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಯುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ

ಆ ಕರ್ಮಾಗಳ ಉದಯವು ನಿರ್ಜರೆ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜೀವನು ಕರ್ಮಾಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಉಪಚಾರದಿಂದ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಘಾತಿ ಕರ್ಮಾಗಳ ಉದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನು ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಚಾಲ್ತಾದೃಷ್ಟಾ ಉಲ್ಲಿಧರೆ ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ “ಸ್ವಯಂಕೃತ ಕರ್ಮಾ ನಿರಧರಿಸಬೇಕಾಗದೆಂ”ಬ ಪದದ ಅಧಿಕಾರನು ತೆಳಿಯುವುದು.

ಆತ್ಮ ಸರ್ವಾಪದಲ್ಲಿ ಅನನ್ತತೆಯ ಉಪದೇಶವು:

ನಿಜಾರ್ಥ-ತಂತ್ರ ಕರ್ಮ ವಿಕಾಸ ದೇಹಿಸೋ

ನ ಕೋಡಪಿ ಕಸ್ತಾಪಿ ದದಾತಿ ಶಂಚನ

ଏଇକାରଯନ୍ତେ ଏବଂ ମନନ୍ୟ ମୋହନ୍ସଃ
ପରେଇ ଦଦାତିତେ ଏମୁଣ୍ଡ ତେମୁଣ୍ଡିଏମ୍ବୋ ॥୫୧॥

ಅನ್ನಯಾಭ್ರ : (ದೇಹಿನಿ) ಜೀವನಿಗೆ (ನಿಜಾಚಿತಂ) ತಾನು
ಲುಪಾಚ್ಯಾಸಿದ (ಕರ್ಮವಿಹಾಯ) ಕರ್ಮವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ (ಕ:
ಅಬಿ) ಯಾರು ಕೂಡ (ಕಸ್ತಾ ಅಪಿ) ಯಾರಿಗೆ ಕೂಡ (ಕಿಂಚನ) ಏನನ್ನೂ
ಕೂಡ (ನ ದದಾತಿ) ಕೊಡುಪುದಿಲ್ಲ. (ಎವರ್ಯೂ) ಎಂದು
(ವಿಚಾರಣ್ಯನ್) ವಿಚಾರಮಾಡಿ (ಪರಿ) ಪರರು - ಅನ್ನರು (ದದಾತಿ)
ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. (ಇತಿ) ಎಂಬ (ತೇಮುಂಜೀವ್ಯೂ) ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
(ವಿಮುಚ್ಯ) ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು (ಅನನ್ಯಮಾನಸಃ) ಆತ್ಮನ ಮೂಲಕ ತನ್ನ
ಅನನ್ಯತೆಯ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು.

ଏଇେବାହ୍ୟ : ୧) ଒ଳଦୁ ଦ୍ରୁଷ୍ଟପୁ ଜନ୍ମୋଳିଦୁ ଦ୍ରୁଷ୍ଟଦଲ୍ଲି ଏଣନ୍ମୂଳ ମାତୁପାଦ କାନ୍ଦ୍ରତେଲୀଲ୍ଲଚେଂବ ମହାଲ ଶିଦ୍ଧାଂତପନ୍ଥ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରୁତ୍ତିପାଦିକଲାଗିଦେ. ଆଦୁଦରିଂଦ ଉତ୍ତର ଯାରାଦରା ନନ୍ଦି ମୁଖ-ଦୁଃଖ, ଅନୁକୋଳ - ପ୍ରୁତ୍ତିକୋଳ, ଧନ-ମନେ ମୋଦଲାଦ ଏଣନ୍ମାଦରା କୋଡ଼ବଲ୍ଲଚେଂବ ମିଥା ବୁଦ୍ଧିଯନ୍ତ୍ର ବିଦଚେକୁ.

ಇ) ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವಿಕಾರೀ ಭಾವಗಳ ನಿಮಿತ್ತ ಪಡೆದು
ಸ್ವಯಂ ಉದಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜಡಕರ್ಮವು ಕೂಡ ನನಗೆ ಏನನ್ನೂ
ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಪರ-ಪರ್ಸುಗಳ ಸಂಯೋಗ-
ವಿಯೋಗವಾಗುವುದಿದೆ, ಆಗ ಆ ಕರ್ಮದ ಉದಯರೂಪದ
ವಿದ್ವಮಾನತೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಿಷ್ಟೇ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯು
ವುದು. ಅದರೆ ಜೀವನ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾದಯವು ಏನನ್ನೂ
ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಯಾವ ಜೀವನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯಥಾರ್ಥ-
ವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಜೀವನೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಾಗ್ರಣಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ
ಯಿದೆ. ಜಡಕರ್ಮವು ಉದಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜೀವನಿಗೆ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತ-
ದೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕೂಡ ವ್ಯವಹಾರ ಕಳಣವಿದೆ. ಪರಪರ್ಸುಗಳ
ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾವೇ ಆಗುತ್ತವೆಂಬ
ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಿತ್ತು. ಅವಾಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲರೂಪದಿಂದ
ಅಫಾತಿ ಕರ್ಮಗಳ ಉದಯವು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಉದಯ-
ರೂಪದಿಂದ ಉಪಸ್ಥಿತವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ತನ್ನ
ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಚ್ಯಾತನಾಗಿ ಸಂಯೋಗದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ ಹಾಕಿದರೆ
ವಿಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಥಾತಿ ಕರ್ಮಗಳ ಉದಯವಾಯಿತೆಂದು
ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಜೀವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ ವಿಕಾರ
ಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವದ ನಿಜರೆ
ಕರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನ ಭಾವಗಳನ್ನು
ಕರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ಆಯಾ ಸಮಯದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂತೊ
ಉತ್ತನಲ್ಲಿದೆ. ಅವ ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಭಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ
ಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಅವ ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಭಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ
ಆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆ ಕರ್ಮಗಳು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು
ಇವೆ. ಆ ಕರ್ಮಗಳು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು
ಕರ್ಮದ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತಾನು

ತನ್ನಿಂದ ಅನನ್ಯ ರೂಪವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಏಕಾಗ್ರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಶೋಳಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಆತ್ಮಧ್ಯಾನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ :

ಯೈ: ಪರಮಾತ್ಮಾನಮಿತಗತಿವಂಧ್ಯಃ
ಸರ್ವವಿವಿಕ್ಷೋ ಭೃತಮನವಂಧ್ಯಃ ।
ತತ್ವದರ್ಥಿತೋ ಮನಸಿ ಲಭಂತೇ,
ಮುಕ್ತಿನಿಕೀತಂ ವಿಭವವರಂ ತೇ ॥೩೨॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಅಮಿತಗತಿವಂಧ್ಯಃ) ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಕದ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಅಮಿತಗತಿ ಅಚಾರ್ಯರಿಂದ ಅಧವಾ ಆ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಗಣಧರ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ವಂದಿತರಾದ (ಸರ್ವವಿವಿಕ್ಷಃ) ಎಲ್ಲದರಿಂದಲೂ ಭಿನ್ನರಾದ (ಭೃತಮನ ಅನವಂಧ್ಯಃ) ಆತ್ಮಂತ ನಿದೋಽಷರಾದ (ಪರಮಾತ್ಮಾ) ಪರಮಾತ್ಮಾರು (ಯೈ) ಯಾವ ಭವ್ಯ ಜೀವರಮೂಲಕ (ಶಾತ್ಮತ) ನಿರಂತರವಾಗಿ (ಮನಸಿ) ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ (ಅಧಿತೇ) ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಿದ್ಯತಾರೆ. (ತೇ) ಆ ಜೀವರುಗಳು (ವಿಭವವರಂ) ಉತ್ಪಾದಿಸ್ತವೇಭಯುತವಾದ (ಮುಕ್ತಿನಿಕೀತಂ) ಮುಕ್ತಿನಿವಾಸವನ್ನು (ಲಭಂತೇ) ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ತ್ರಿಕಾಲ ತುದ್ಧನಿರುವ ನಿಜಾತ್ಮೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯನಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಆ ಧ್ಯಾನದ ಫಲವು ಮೋಕ್ಷ-ವಿದೆಯಿಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಆ ತುದ್ಧನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೀರುಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದೀರುತ್ತಿದ್ದೇನು. ಆದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ತುದ್ಧನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೀರುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಂತರ ಆ ತುದ್ಧನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆತ್ಮನನ್ನು ಗುರುತಿಸದೆ ಮಾಡುವ

ಧ್ಯಾನವು ಮೊಲದ ಕೊಂಬಿನ ಧ್ಯಾನದಂತೆ ಏಷ್ಟೇಯಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜೀವಗಳು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೀರುಕೊಳ್ಳಲಿದೆ ಮಾಡುವ ಧ್ಯಾನವು ಅದು ಧರು ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಂತೂ ಮೂರಥತೆಯನ್ನು ವ್ಯದಿಸುವ ಧ್ಯಾನಾಭಾಸವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಜಮುದ್ದಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತೀರುಹಿಸಿದೆ. ಕಂಕಣಾಬದ್ಧರಾಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ.

ತೀಗ ಅಂತಮಂಗಲದೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಂಯಿಕದ ಫಲ :

ಇತಿ ದಾತ್ತಿಂತತ್ವೈವೃತ್ಯಃ ಪರಮಾತ್ಮಾನಮೀಕ್ಷತೇ ।

ಯೋಽನಸ್ಯಗತಚೀತಸೋ ಯಾತ್ಮಸೌ ಪರಮವ್ಯಯಮ್ ॥೩೨॥

ಅನ್ವಯಾರ್ಥ : (ಇತಿ) ಈ ಪ್ರಕಾರ (ದಾತ್ತಿಂತತ್ವೈವೃತ್ಯಃ) ಮೂರತ್ತೆರದು ಶೋಳಗಳ ಮೂಲಕ (ಯಃ) ಯಾವ (ಅನಸ್ಯಗತ ಚೀತಸ್ಯ) ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಚೈತನ್ಯ ಆತ್ಮನನ್ನ (ಪರಮಾತ್ಮಾನಮ್) ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು (ಶಾತ್ಮತ) ನೋಡಲಾಗಿದೆ - ಅನುಭವಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಅಸೌ) ಅದರಿಂದ (ಅವ್ಯಯತ್ವ ಪದಮ್) ಅವಿನಾತಿಪದವಾದ ಮೋಕ್ಷದ ಕಡೆಗೆ (ಯಾತಿ) ಹೋಗುವುದಿದೆ.

ವಿಶೇಷಾರ್ಥ : ಈ ಶೋಳಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಮುಖಿದಿಂದ್ದ ಹೇಳಿ ಹೋಗುವುದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತೀರು ಅವುಗಳ ಭಾವ ಭಾಸನವಾಗುವುದು ಅವಕ್ಷಯಿಸಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಭಾವವನ್ನು ತೀರುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತ್ರಿಕಾಲ ತುದ್ಧ, ಅವಿಂದ, ಚಿದಾಸಂದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರವಾದಾಗ ಈ ಸಾಮಾಂಯಿಕದ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ. ಮತ್ತು ಆದರ ಫಲವು ಶಿಧ್ಯ ಪದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿದೆ. ಆ ಪರಿತ್ವಾದಸಿದ್ಧಪದದಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿ ಎಂಬ ಮಂಗಲಭಾವದೊಂದಿಗೆ ವಿರಾಮ ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಾನುವಾದ
 ಮೃತ್ಯಿಭಾವವಿರಲೆಲ್ಲ ಜೀವದಲಿ,
 ಗುಣಂಡನರಲಿ ತಾಂ ಹರುವ ವಿಭು ।
 ಕರುಣೆಯ ಜಿಲುಮೇ ಚಿಮ್ಮಲಿ ದುಃಖಿಯಲಿ,
 ದುಜರನರಲಿ ಮಾಧ್ಯಸ್ಥವಿಭು ॥೧॥

ಶಾ ಅನಂತ ಬಲ-ತೀಲ ಆತ್ಮನು,
 ದೇಹದಿ ತಾನಿಹನತಿ ಭಿನ್ನ ।
 ಒರೆಯಿಂ ಖಿಡ್ಗ ಬೇರ್ವರುವಂತಿಹ,
 ಅನಂತ ಬಲವನು ಕೊಡು ನನಗೆ ॥೨॥

ಸುಖಿ-ದುಃಖಿ ವೈರಿ ಬಂಧು ವರ್ಗದಲಿ,
 ಹೊನ್ನ ಮಂಜ್ಞನಲಿ ಇರೆಸಮತೆ ।
 ವನ-ಉಪವನ ಬ್ರಾಹ್ಮಾದ ಕುಟೀರದಿ,
 ಇಲ್ಲದು ಬೇದ ಇಲ್ಲ ಮಂಮತೆ ॥೩॥

ಎ ಸುಂದರತರ ಪರಾದಲಿ ನಡೆಯುತ,
 ಜಯಿಸುವ ಹೋಹ ಮಾದ ಮಂನ್ಯಭಾ ।
 ಆ ಸುಂದರ ಪರಾವಾಗಲಿ ಪ್ರಭು,
 ನನ್ನದು ಅನುತೀಲನದ ಪರಾ ॥೪॥

ಪಕೇಂದಿಯ ಮೌದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ,
 ಹಿಂಸೆಯ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಾನು ।
 ನಿಷ್ಪಲವಾಗಲಿ ದುಷ್ಪತವೆಂದು,
 ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದಿಂ ಹೇಳುವೆನು ॥೫॥

ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪ್ರವರ್ತನ,
 ಕರ್ಮಾಯ ವಶದಿಂ ಮಾಡಿದೆನು ।
 ವಿಪರ್ಘ-ಗಮನದಾ ಕಲುಪತೆಯೆಲ್ಲವ,
 ಸದ್ಗ್ರಾವದಿ ನಾಶಿಪೆ ನಾನು ॥೬॥

ಚತುರ ವೈದ್ಯ ವಿಪ ವಿಕ್ಷತ ಮಾಳ್ಭನು,
 ನಾನವನಂತ ಮೌದಲು ಮಾಡಿದ ।
 ಹಾವವನೆಲ್ಲ ನಾಶ ಮಾಡುವೆನು,
 ನಿಜ ನಿಂದಾಲೋಚನದಿಂದ ॥೭॥

ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆಯ ವ್ರತದಲಿ ಕೂಡ,
 ಮಾಲಿನ ಹೃದಯ ನಾ ಮಾಡಿದೆನು ।
 ವ್ರತ-ವಿಪರೀತಾಚರಣವ ಮಾಡಿ,
 ತೀಲಾಚರಣವ ನಶಿಸಿದೆನು ॥೮॥

ಎಷಯ ವಾಸನೆಯ ಸರಿತದಲೋಮೈ,
 ಆಳದಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದೆನು ನಾನು ।
 ವಿಪಸಮ ವಿಪಯದ ಮಂದ್ಯವ ಕುಡಿದು,
 ಮತ್ತನಾಗಿಯ ಹೋದೆನು ನಾನು ॥೯॥

ಭಲ ಕರಣಿ ಮಾಯಾವಿಯು ಆಗಿ,
ಎಧಾಂಡರಣಿ ಮಾಡಿದೆನು ।
ಪರನಿಂದಾಹಿಸುಣತೆ ಬ್ಯಾಗುಳವಾ,
ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದುದನಾಡಿದೆನು ॥೧೦॥

ಗರ್ವರಹಿತ ಉಷ್ಣಲ ಮನಸಿರಲಿ,
ಸದಾ ಸತ್ಯದ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಇರಲಿ ।
ನಿಮ್ರಲ ಜಲದ ಸರಿತೆಯ ತೇರದಲಿ,
ಶುದ್ಧ ಜಾಳನವು ಹೃದಯದಲರಲಿ ॥೧೧॥

ಮುನಿಜನ ಚಕ್ರ ತಕ್ರಿಯ ಹೃದಯದಿ,
ಯಾವನಂತನ ಧಾಂಡವಿಷ್ಟುದು ।
ಯಾರನು ನುತ್ತಿಪವು ವೇದ ಪುರಾಣ,
ಆದೇವನಿರಲೆನ್ನ ಹೃದಯದಿ ॥೧೨॥

ಜಾಳನ-ದರ್ಶನ ಸ್ವಭಾವೀ ಅವನು,
ಎಕಾರವೆಲ್ಲ ವಮನ ಮಾಡಿದ ।
ಧಾಂಡಗೋಚರ ಪ್ರಭು ಪರಮಾತ್ಮ,
ಸದಾ ನೆಲೆಸಲಿ ಎನ್ನ ಹೃದಯದಿ ॥೧೩॥

ಭವ ದುಃಖವನು ಧ್ವನಿಗೊಳಿಸಿದ,
ಆ ವಿಶ್ವವಿಲ್ಲೋಚಿಯ ಜಾಳನ ।
ಯೋಗಿ - ಜನರಿಗೆ ಧಾಂಡ ಗಮ್ಯನು,
ಇರಲಿ ಹೃದಯದಿ ದೇವ ಮಹಾನ ॥೧೪॥

ಮುಕ್ತಿ-ಮಾರ್ಗದ ದಿಗ್ರಿರ್ಥಕನು,
ಜನ್ಮ - ಮರಣದಿಂದತೆ ಅತೀತ ।
ನಿಷ್ಠಲಂಕ ಮೂಲೋಚದರ್ಶಕ
ದೇವನಿರಲಿ ಮಹಾಹೃದಯದಂತ ॥೧೫॥

ನಿಖಿಲ ವಿಶ್ವದ ವಶಿಕರಣದಲಿ,
ರಾಗ-ದ್ರೇಷಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ।
ಶುದ್ಧ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಜಾಳನ ಸ್ವರೂಪಿ,
ದೇವ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲರಲಿ ॥೧೬॥

ಸೋಂಡುತ್ತಿರುವನು ನಿಖಿಲ ವಿಶ್ವವನು,
ಕರ್ಮಕಲಂಕ ಏಹೀನ ವಿಚತ್ ।
ಸ್ವಷ್ಟಿ ಎನಿಮ್ರಲ ನಿರ್ವಿಕಾರ ವಿಭು,
ಮಾಡಲಿ ಮಹಾಹೃದಯ ಪವಿತ್ ॥೧೭॥

ತಮಾವನು ಸ್ವರ್ತ ಮಾಡದ ರವಿ ತೆರ,
ಕರ್ಮಕಲಂಕ ಸೋಂಕದವನನು ।
ಮೋಹ ತಿಮಿರವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ,
ಅಪ್ತನು ಎನಗೆ ರಕ್ಷಕನಿಹನು ॥೧೮॥

ಯಾವನ ದಿವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಯ ಎದುರಿಗೆ,
ರವಿಪ್ರಕಾಶ ಕಳೆಗುಂದುವುದು ।
ತಾಂ ಜಾಳನಮಾಯ ಸ್ವ-ಪರ ಪ್ರಕಾರೀ,
ಅಪ್ತನ ಆಶ್ರಯ ಎನಗಿರುವುದು ॥೧೯॥

ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಯಾರ ಮುಕುರದಲ,
ಸ್ವಷ್ಟಹೋಳೆವವಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥ ।
ಅದಿ ಅಂತದಿಂ ರಹಿತ ಶಾಂತ ತಿವ,
ಶರಣಹರನೇಗೂ ವಿಮಲಾಪ್ತ ॥೨೦॥

ಅಗ್ನಿಯ ಮರಗಳ ಸುಧುವ ತರದಲ,
ನಷ್ಟವಾಗಿರುವ ತಾನಾಗಿ ।
ಚಂತಾ ಭಯ ವಿಪಾದಗಳಾರಿಗೆ,
ಆ ಪರಮದೇವನು ಶರಣನಗೆ ॥೨೧॥

ತೃಣ ಮಾಡೆ ಬಂಡೆ ಗೀರಿ-ತಿಖರಗಳಲ್ಲ,
ತನಗಾತ್ಮ ಸಮಾಧಿಯ ಆಸನ ।
ಹಾಸಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಂಘ ಸಮ್ಮಿಲನ,
ಇಲ್ಲವು ಸಮಾಧಿಯ ಸಾಧನ ॥೨೨॥

ಇಪ್ಪುವಿಯೋಗ ಅನಿಪ್ಪ ಯೋಗದಲ,
ಜಗ ಮನ್ಮಿಸುವುದು ದುಃಖವನು ।
ಹೇಯುವಿದೆಲ್ಲವು ವಿಶ್ವವಾಸನೆಯು,
ಉಪಾದೇಯ ವಿಮಲಾತ್ಮನು ॥೨೩॥

ಬಾಹ್ಯ ಜಗವನಿತು ನನ್ನದಾಗಿಲ್ಲ,
ಬಾಹ್ಯಜಗದವನಿಲ್ಲ ನಾನು ।
ಇದ ನಿಣಣಿಯಿಸಿ ಬಿಡು ಬಾಹ್ಯವನು,
ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಸ್ವಷ್ಟನಿರು ನೀನು ॥೨೪॥

ತನ್ನನಿಧಿಯು ಆದು ತನ್ನೊಳಗಿರುವುದು,
ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಯಾಸವಿದೆ ವ್ಯಾರ್ಥ ।
ಜಗದ ಸುಖವದು ಮೃಗ-ತೃಷ್ಣೆಯಿದೆ,
ಸುಳ್ಳದೆ ಆದರಾ ಪುರುಷಾರ್ಥ ॥೨೫॥

ಅಕ್ಷಯನಿಕ ಶಾಶ್ವತನಿಹನಾತ್ಮ,
ನಿಮ್ಮಲ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವಿಯು ।
ಬಾಹ್ಯದೋಳಿರುವುದೆಲ್ಲವು ಪರವಿದೆ,
ಕರ್ಮಾರ್ಥಿನವು ಎನಾತಿಯು ॥೨೬॥

ದೇಹದ ಜತೆ ಏಕತೆಯಿಲ್ಲವನಿಗೆ,
ಸತಿ ಸುತ ಮಿತ್ರರಲ ಹೇಗಿಹುದು ।
ದೇಹದಿಂ ಚರ್ಮದೂರವಾದರೆ,
ರೋಮಸಮೂಹವು ಹೇಗಿಹುದು ॥೨೭॥

ಪರ ಪದಾರ್ಥದಲ ವಾದುವನೆಂಬವ,
ಮಹದುಃಖವ ತಾಂ ಭೋಗಿಪನು ।
ಜಡ-ಚೇತನದ ಪೂರ್ಣವಿಯೋಗವು,
ನೇರ ಪಥವಿದ ವೋಕ್ಕ ಮಹಲನ ॥೨೮॥

ಸಂಸಾರ ಪತನದ ಕಾರಣವಿರುವ,
ಇಕಲ್ಪ ಜಾಲವನು ನೀ ತ್ಯಜಿಸು ।
ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ನಿರ್ದ್ವಂದ ಆತ್ಮನಿಹ,
ಅವನಲ ಪುನಪುನಃ ನೀ ನೆಲಸು ॥೨೯॥

ತಾನು ಮಾಡಿದ ತುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮ,
ನಿಶ್ಚಯಿದಿಂ ಫಲ ಕೊಡುವುದರು ।
ಸ್ವಯಂ ಕೃತವನು ಅನ್ಯ ಭೋಗಿಸಿದರೆ,
ತಾಂ ಮಾಡಿದು ನಿಷ್ಪಲಮಾಪ್ಯದು ॥೧೦॥

ಜೀವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕರ್ಮದ ಹೂರತು,
ಯಾರೇನು ಫಲ ಕೊಡಲಾರರು ।
ಪರ ಕೊಡುವರೆಂಬ ವಿಭಾರ ತೋರದು,
ಪ್ರಮಾದ ತೆಜಿಸಿ ಸ್ವಿರನಿರು ॥೧೧॥

ಎವಲ ಸತ್ಯ ತಿವ ಸುಂದರನಿಹನಾ,
'ಅಮಿತಗತಿ'ಯತ್ವದೇವ ಮಹಾನ್ !
ನಿತ್ಯ ನಿಜದಲಿ ಅನುಭವ ಮಾಳ್ಯರು,
ಪಡೆವರು ನಿಮ್ರಲ ಪದ ನಿವಾಣ ॥೧೨॥

ಈ ಮೂವತ್ತೇರಡು ಪದ್ಯ ಪರಿಸಿ,
ಯಾರು ನಿಜಾತ್ಯನನು ಕಾಣುವರು ।
ಅನುಭವಿಪರು ನಿಮಗ್ನ ರಾಗುವರು,
ಅವರವಿನಾತಿ ಪದ ಪಡೆವರು ॥೧೩॥

ಸಾಮಾಯಿಕದ ಆರು ಭೀದಗಳು

- ೧) ನಾಮ ಸಾಮಾಯಿಕ - ತುಭ-ಅಶುಭ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು ಅದು "ನಾಮ ಸಾಮಾಯಿಕ" ಎದೆ.
- ೨) ಸ್ತಾಪನಾ ಸಾಮಾಯಿಕ - ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಪ್ರಮಾಣ ಮೊದಲಾದಪುಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಾದಿಗಳಿಂದ ಹೀನಾಧಿಕವಾಗುವುದೆರಿಂದ ಅಸುಂದರವಿದೆಯೆಂಬುದರ ಕುರಿತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಅಭಾವವಾಗುವುದು ಅದು "ಸ್ತಾಪನಾ ಸಾಮಾಯಿಕ" ಎದೆ.
- ೩) ದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಾಯಿಕ - ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ ಮೊದಲಾದ ಹಾಗೂ ಮನ್ನು, ಕಾಪ್ತ, ಹಾಂಡಿ, ಕಂಟಕ, ಭಷ್ಯ-ಬಳದಿ, ಧಳಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ರಹಿತ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿರುವುದು ಅದು "ದ್ರವ್ಯ ಸಾಮಾಯಿಕ" ಎದೆ.
- ೪) ಕ್ಷೀತಿ ಸಾಮಾಯಿಕ - ಸೌಧ, ಉಪವನ ಮೊದಲಾದ ರಮಣೀಯ ಸ್ತುತಿ. ಸ್ತುತಾನ ಅರಣ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೀತಿದ ಕುರಿತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದು ಅದು "ಕ್ಷೀತಿ ಸಾಮಾಯಿಕ" ಎದೆ.
- ೫) ಕಾಲ ಸಾಮಾಯಿಕ - ವಸಂತ, ಗ್ರಿಷ್ಮ, ವರ್ಷಾ, ಶರದ, ಹೇಮಂತ, ಶತಿರ ಮತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷ ಮೊದಲಾದ ಕಾಲದ ಕುರಿತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ವರ್ಚಿಸುವುದು. ಅದು "ಕಾಲ ಸಾಮಾಯಿಕ" ಎದೆ.
- ೬) ಭಾವ ಸಾಮಾಯಿಕ - ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿವಾಹದ ಹಾಗೆ ಮೈತ್ರಿ, ಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೂ ತುಭಾಶುಭ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಭಾವದೂಪವಿರುವ ಸಾಮಾಯಿಕವನ್ನು "ಭಾವ ಸಾಮಾಯಿಕ" ವೆನ್ನು ವರು.

ಶಾಂತಿನಾಥ ಸ್ತುತಿ

ಅತ್ಯನ ಶಾಂತಿಯ ಕಡಲಲಿ ನಿಂತ
ಶಾಂತಿನಾಥ ಜನದೇವನ ಸೋದು ।
ತೋಕಕೆ ಶಾಂತಿಯ ಕಾಂತಿಯ ದರ್ಶಿಪ
ವೇತರಾಗ ಭಗವಂತನ ಸೋದು ॥೪॥

ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ಕಾಮದೇವನು
ಜನ್ಮದಿಂದ ಮೂರ್ಕಾನಧಾರಿಯು ।
ಕಾರ್ಯದ ಫಲದಿಂ ಉಕ್ರವತೀರ್ಯ
ಕಾರ್ಯದ ಫಲದಿಂ ಕೇವಲಜ್ಞನಿಯು ॥೫॥

ಚಕ್ರಯ ಕಾರ್ಯ ಜಡದಲಿ ಸದೆದರೆ
ಕೇವಲ ಕಾರ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿ ಸದೆಪ್ರದು ।
ಉಂದಿಯ ನಿರಪೇಕ್ಷಿರುವ ಜ್ಞಾನವನು
ವಾಸ್ತವ ಜ್ಞಾನವೆನ್ನಲಾಗುವ್ಯದು ॥೬॥

ಜಡ-ಕೇತನದ ಭೇದವನರಿಯದೆ
ಸಂಖಾರದಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವೆನು ।
ಜ್ಞಾನದಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಮನುಜನು
ಮುಕ್ತಿ ರಮಣೀಯ ರಮಣಾಗುವನು ॥೭॥

ಈ ತೆರ ಶಾಂತಿನಾಥರ ತಿಳಿಯತ
ಶಾಂತಿಯ ಪಥವನು ಅನುಸರಿಸೋಣ ।
ನಮ್ಮಲಿ ನಾವು ಸ್ವರದಿರುತೀಗ
ಧಾರ್ಥತ ಸುಖಿವನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ॥೮॥

ಪುಷ್ಟಿದಾನ

ಕಃ ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳ ವಿಚರಣ್ಣ ಮಂಡ್ಯದ
ಶ್ರೀ ಎ. ದರ್ಶನಕುಮಾರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಎ. ಜೇತನಕುಮಾರ
ಕಃ ಸಮೋದರರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳ
ವಿಚರಣ್ಣ ಗುಪ್ತಿದಾನದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಅನೇಕ
ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

